

Helsingborgs stads riktlinjer för ekonomiskt bistånd

PROGRAM

PLAN

POLICY

RIKTLINJER

Helsingborgs stads styrdokument

Aktiverande

syftar till förändring och utveckling

PROGRAM – anger långsiktiga ambitioner och viljeinriktningar

PLAN – anger konkreta åtgärder, tidsramar och ansvar

Normerande

reglerar befintlig verksamhet och vårt förhållningssätt till en given situation

POLICY – anger principer och vägledning

RIKTLINJE – anger absoluta gränser och ska-krav

Beslutat av: Henriikka Airaskorpi, tf. arbetsmarknadsdirektör

Datum: 2022-02-01

Reviderad: 2025-02-18

Innehållsförteckning

Inledning	6
1. Vägledande principer.....	7
1.1 Helhetssyn.....	7
1.2 Rättigheter och skyldigheter	7
1.3 Arbete mot egenförsörjning.....	8
1.4 Samverkan	8
1.5 Barnrättsperspektiv	8
1.6 Jämställdhetsperspektiv.....	9
2. Generella förutsättningar för bistånd	9
2.1 Vistelse och bosättning.....	9
2.2 Olika grupper rätt till ekonomiskt bistånd.....	10
2.2.1 Underhållsskyldighet går före rätten till ekonomiskt bistånd	10
2.2.2 Ensamkommande ungdomar som studerar	11
2.2.3 Utländska medborgare.....	12
2.2.4 Personer som vistas på annan ort.....	12
2.2.5 Inskrivna på sjukhus, behandlingshem eller anstalt.....	13
2.2.6 Personer som utsätts för våld eller andra övergrepp	13
2.3 Inkomster	14
2.3.1 Fondmedel och stipendier	14
2.3.2 Skadestånd	14
2.4 Tillgångar	15
2.4.1 Fastigheter/Bostadsrätter	15
2.4.2 Andra lätt realiserbara tillgångar.....	15
2.5 Återbetalning.....	16
3. Planering.....	16
3.1 Skyldighet att medverka i planering mot självförsörjning	16
3.1.1 Individuell planering	17
3.2 Krav utifrån förmåga	17
3.2.1 Arbetslösa	17
3.2.2 Studerande.....	18

3.2.3 Invånare som saknar arbetsförmåga.....	20
3.2.4 Invånare med beroendeproblematik.....	20
3.2.5 Invånare med oklar eller nedsatt arbetsförmåga.....	21
3.2.6 Invånare med nedsatt arbetsförmåga p.g.a. andra sociala skäl	22
3.2.7 Föräldralediga	22
4. Handläggning av ekonomiskt bistånd	23
4.1 Delegation och beslutsfattare	23
4.2 Individuell bedömning	23
4.3 Skälig levnadsnivå	24
4.4 Arbetssätt.....	24
4.4.1 Lex Sarah och andra avvikelser	25
4.4.2 Hembesök	25
4.4.3 Felaktiga utbetalningar (FUT)	25
5. Ekonomiskt bistånd	26
5.1 Försörjningsstöd – riksnorm och skäliga kostnader	27
5.2 Skäliga kostnader utanför riksnormen.....	30
5.2.1 Boende.....	30
5.2.2 Hushållsel.....	35
5.2.3 Hemförsäkring.....	35
5.2.4 Arbetsresor.....	35
5.2.5 Medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa	36
5.3 Livsföring i övrigt.....	36
5.3.1 Avgifter för kommunal service, juridisk hjälp, m.m.	37
5.3.2 Begravningskostnader	39
5.3.3 Flyttkostnader	39
5.3.4 Glasögon.....	40
5.3.5 Hemutrustning.....	41
5.3.6 Hälso- och sjukvård	41
5.3.7 Internet och bredband.....	42
5.3.8 Kurslitteratur.....	43
5.3.9 Magasinering.....	43
5.3.10 Rekreation.....	43

5.3.11 Reskostnader utöver arbetsresor	43
5.3.12 Sanering.....	44
5.3.12 Skulder	44
5.3.14 Spädbarnsutrustning.....	46
5.3.15 Tandvård.....	46

Inledning

Helsingborgs stads riktlinjer för ekonomiskt bistånd ska ge förutsättningar att handlägga ekonomiskt bistånd på ett rättssäkert och enhetligt sätt. Den övergripande och främsta målsättningen med en rättssäker handläggning är att bidra till att arbetsmarknadsförvaltningen får ett så korrekt underlag för sitt beslutsfattande som möjligt och att beslutsfattandet präglas av objektivitet, saklighet och opartiskhet.

Riktlinjerna ska stärka och tydliggöra balansen mellan rättigheter och skyldigheter för invånaren. Invånaren ska mötas av medarbetare som ser invånarens resurser. Det ska också vara tydligt vilka förväntningar invånaren kan ha på förvaltningen och förvaltningen på invånaren. Alla på arbetsmarknadsförvaltningen behöver därför möta invånaren med samma bild av vilka rättigheter och skyldigheter som ska prägla arbetet.

Arbetet med ekonomiskt bistånd omfattar två delar: att bedöma rätten till bistånd och att vägleda invånaren mot egen försörjning.

Riktlinjerna är baserade på socialtjänstlagen och annan relevant lagstiftning, Socialstyrelsens Allmänna råd om ekonomiskt bistånd samt Ekonomiskt bistånd - handbok för socialtjänsten och rättspraxis. Riktlinjerna revideras årligen för att anpassas till relevant lagstiftning och arbets sätt.

Arbetsmarknadsförvaltningen har också ett dokument *Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd* och inriktningsbeslut som nämnden beslutat om.

Det finns även en rutindatabas för ekonomiskt bistånd med vägledande dokument och rutinbeskrivningar som används som ett komplement till riktlinjerna.

Riktlinjerna reviderades 220207 utifrån inriktningsbeslut fattat av arbetsmarknadsnämnden 211118. Riktlinjerna har ytterligare reviderats 240221 och 250218.

Denna upplaga ersätter tidigare riktlinjer.

1. Vägledande principer

1.1 Helhetssyn

Utifrån socialtjänstlagen ska helhetssyn vara en vägledande princip i arbetet för individuellt inriktade insatser. Helhetssyn innebär att en enskilds eller en grups sociala situation och de problem som den har ska ses i förhållande till hela den sociala miljön. Olika aspekter av personens liv ska beaktas i mötet med invånaren och vid handläggningen, vilket innebär att frågor om ekonomiska behov inte ska isoleras från livssituationen i övrigt.

Arbetsmarknadsförvaltningens arbete ska bygga på en stark tro på den enskildes egen förmåga och vilja att nå en egen försörjning.

1.2 Rättigheter och skyldigheter

Invånaren ska i ett tidigt skede i ansökningsprocessen få information om vilka rättigheter och skyldigheter som gäller vid ansökan om ekonomiskt bistånd. Det ska tydligt framgå att planering mot självförsörjning med aktivt deltagande av invånaren är ett villkor vid bedömningen av rätt till ekonomiskt bistånd.

Invånaren ska mötas av medarbetare som ser invånarens resurser och är tydliga med vilka förväntningar invånaren kan ha på arbetsmarknadsförvaltningen och förvaltningen på invånaren. Arbetssättet ska säkerställa ett flöde där invånarens resa mot självförsörjning blir så kort som möjligt.

1.2.1 Invånarens ansvar

Invånaren ansvarar för sin ekonomi, sin planering mot självförsörjning och genomförandet av den.

Invånaren har ett ansvar att medverka så att förvaltningen kan utreda rätten till bistånd. Detta innebär att invånaren ska lämna in de underlag som krävs och att lämna samtycke så att arbetsmarknadsförvaltningen kan ta nödvändiga kontakter med andra myndigheter. Invånaren ska också söka alla socialförsäkringsförmåner och andra ersättningar som hen kan vara berättigad till.

Invånaren ansvarar för att komma till de besök som arbetsmarknadsförvaltningen kallar till, att göra en planering mot självförsörjning och sedan följa denna.

Planeringen görs utifrån invånarens förutsättningar och behov. Om en invånare utan giltigt skäl uteblir från besök eller inte lämnar in efterfrågade underlag till utredningen är det en grund för att avslå ansökan om ekonomiskt bistånd.

Invånaren ansvarar själv för sin planering och arbetsmarknadsförvaltningens roll är att ge förutsättningar så att invånaren når progression i de planerade aktiviteterna.

1.3 Arbete mot egenförsörjning

Redan vid första kontakten med förvaltningen ska det tydligt framgå vad planering med tydliga jobb mål mot egenförsörjning innebär och invånarens ansvar för detta.

Huvudregeln är att invånaren ska stå till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söka arbete. Invånaren ska vara inskriven på Arbetsförmedlingen och följa de krav som ställs av myndigheten. Invånaren ska delta i kompetenshöjande insatser eller olika former av rehabiliterande åtgärder, för att närma sig arbetsmarknaden eller annan ersättning.

Invånaren ska tillsammans med arbetsmarknadssekreterare, inom sju arbetsdagar från ansökningstillfället, ha påbörjat upprättandet av en planering med tydliga och konkreta jobb mål, som leder till egenförsörjning. Utgångspunkten för arbetet med invånaren ska ligga på invånarens förmågor och resurser.

En invånare är skyldig att följa sin planering som regelbundet ska följas upp för att säkerställa att den följs, att aktiviteterna fortsatt är relevanta och leder till progression för invånaren.

Planeringen ska bygga på aktivitet och kontinuitet. Hänsyn ska också tas till arbetsgivarnas behov av kompetensförsörjning för att skapa en hållbar etablering på arbetsmarknaden.

Läs vidare under kapitel 3 Planering och rätt till bistånd.

1.4 Samverkan

Det är centralt med samverkan för att en invånare som ansöker om ekonomiskt bistånd ska få rätt stöd för att nå egen försörjning. Samverkan sker både internt inom förvaltningen men också externt med andra förvaltningar, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle. Fokus för all samverkan är självförsörjning för invånaren.

Förvaltningens gemensamma ingång ska, tillsammans med digitala verktyg som Skills, säkerställa att invånaren tidigt får kunskap om vilket utbud av utbildning, insatser och aktiviteter som hen kan ta del av.

1.5 Barnrättsperspektiv

Barnrättsperspektivet ska finnas med som en del i beslutsfattandet när det finns barn under 18 år i ärendet om ekonomiskt bistånd. Regeln gäller även umgängesbarn under 18 år. Beslut kan beröra barn i ärendet direkt eller indirekt. Om ett beslut kan få konsekvenser för ett barn behöver det alltid dokumenteras hur barnets bästa har beaktats.

Barnets bästa är inte alltid avgörande för vilket beslut som fattas, men ska finnas med som ett perspektiv i utredningen. Det ska dokumenteras vilka avväganden som gjorts kring barnets bästa i förhållande till andra perspektiv.

Hänsyn till barnets bästa handlar både om att ha ett barnrättsperspektiv vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd och att aktivt arbeta för att föräldrar ska bli självförsörjande.

Anmälan om oro för barn

Vid kännedom eller misstanke om att ett barn (också de som tillfälligt vistas i Helsingborg) far illa ska en orosanmälan omedelbart göras till socialförvaltningen.

Kännedom eller misstanke om att ett barn utsatts för eller bevittnat våld i en nära relation ska alltid anmälas. Även oförmåga att planera familjens ekonomi, boende samt att ta sitt försörjningsansvar som vårdnadshavare kan vara grund för att anmäla oro för barn.

1.6 Jämställdhetsperspektiv

Arbetsmarknadsförvaltningens arbete ska präglas av ett jämställdhetsperspektiv. Detta innebär att alla invånare ska få sina ansökningar bedömda samt erbjudas insatser utifrån sina individuella förutsättningar. Krav på invånaren att bidra till sin egen försörjning ska utformas oberoende av kön. Delad utbetalning av ekonomiskt bistånd ska ske i ärenden där två vuxna parter ingår.

2. Generella förutsättningar för bistånd

Ekonomiskt bistånd är välfärdssystemets yttersta skyddsnät. För att ha rätt till bistånd ska invånaren sakna möjlighet att klara sina ekonomiska behov på något annat sätt. Invånaren ska använda alla inkomster och tillgångar, söka alla andra ersättningar och bidrag som hen kan ha rätt till. Invånaren ska också undersöka möjligheten till nedsättning av kommunala avgifter eller höjning av förbehållsbelopp hos kronofogdemyndigheten.

Invånaren måste också göra allt som är möjligt för att snarast kunna försörja sig själv. Till exempel ska den som är arbetslös, och kan arbeta, söka arbete aktivt för att ha rätt till ekonomiskt bistånd. Det finns också krav på att medverka till att göra en planering tillsammans med arbetsmarknadsförvaltningen, och att sedan följa denna. Planeringen ska utgå från den kortaste vägen till självförsörjning.

Invånaren måste bidra till arbetsmarknadsförvaltningens utredning genom att både lämna de handlingar som efterfrågas och medverka till utredning av arbetsförmågan.

2.1 Vistelse och bosättning

För att ha rätt till ekonomiskt bistånd för annat än akuta behov ska den enskilde vara bosatt i kommunen. Vanligtvis är invånaren då också folkbokförd i kommunen.

Kommunen där en person vistas har dock alltid det yttersta ansvaret för att ge stöd och hjälp. Det betyder att den som vistas här kan ha rätt till bistånd för akuta behov, även om Helsingborgs stad inte är personens bosättningskommun.

Med akuta nödsituationer avses framförallt situationer som uppstår oväntat och oförutsett. Det kan exempelvis handla om situationer där den enskilde blivit sjuk eller utsatt för våld. Men även andra situationer kan förekomma, som exempelvis när en enskild inte kan invänta insatser från en annan kommun eller huvudman. Det kan då bli aktuellt att bevilja personen ekonomiskt bistånd för att ta sig till sin hemort, och eventuellt pengar till mat och husrum fram till avresan.

Grunden är att invånaren i huvudsak ska vistas i Helsingborgs kommun för att vara berättigad ekonomiskt bistånd. Vid särskilda skäl, såsom trängande familjeangelägenheter, kan en invånare medges rätt att tillfälligt vistas på annan ort. Invånaren får inte gå miste om ersättningar eller andra inkomster till följd av resan. Grundförutsättningen är att vistelsen inte påverkar eller försenar invånarens möjlighet att bli självförsörjande.

Läs mer under rubriken 2.2.4 Personer som vistas på annan ort.

2.2 Olika grupperns rätt till ekonomiskt bistånd

2.2.1 Underhållsskyldighet går före rätten till ekonomiskt bistånd

Underhållsskyldigheten mellan makar, registrerade partners och sambos går före rätten till ekonomiskt bistånd. Detsamma gäller föräldrars underhållsskyldighet gentemot barn.

Makar, registrerade partners och sambo

Makar och registrerade partners har en ömsesidig underhållsskyldighet. Sammanboende vuxna som lever under äktenskapsliknande förhållanden jämställs med makar när rätten till ekonomiskt bistånd prövas, utifrån principen om likabehandling. Det betyder också att om den ena parten inte uppfyller kraven på att i möjligaste mån bidra till sin egen försörjning, så har inte heller partnern och eventuella barn rätt till ekonomiskt bistånd. Försörjningsskyldigheten gäller även under betänketid vid ansökan om skilsmässa.

Undantag från makars och sambors försörjningsskyldighet kan göras i enskilda fall, framförallt om den ena parten är utsatt för våld eller hot om våld.

När invånare som söker ekonomiskt bistånd som ensamstående misstänks vara sambo ska detta utredas vidare.

Föräldrars underhållsskyldighet mot barn

Föräldrar är underhållsskyldiga gentemot sina barn till dess att barnet fyller 18 år. Underhållsskyldigheten förlängs under den tid som skolgång pågår, dock längst till

dess att barnet fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförbar grundutbildning. Föräldrarnas underhållsskyldighet gäller oavsett om den unge bor hemma eller i eget boende. Från och med höstterminen det år ungdomen fyller 20 år ska den unge försörja sig genom studiemedel, om det är möjligt.

Barn och ungdomar räknas som medlemmar både i hushåll där de stadigvarande bor och i hushåll där de vistas under umgängestid.

Om skolungdomen har inkomster av eget arbete gäller jobbstimulansen för hemmavarande skolungdomar, som säger att den unge får tjäna inkomster upp till ett prisbasbelopp per kalenderår utan att det ska medräknas.

Hemmavarande skolungdom bör få ha sparade medel på upp till 15 % av ett prisbelopp utan att det påverkar rätten till ekonomiskt bistånd.

Reskostnader beviljas inte, såvida det inte föreligger särskilda skäl. Hushållet hänvisas till skolans ansvar att ge periodkort för dem som behöver det.

Starka sociala och ekonomiska skäl ska föreligga för att arbetsmarknadsförvaltningen ska bevilja ekonomiskt bistånd till en studerande ungdom i eget ärende. Utredningen görs av mottagningen och beslutet bör ha föregåtts av utredning/bedömning från socialförvaltningen. Detta avser ungdomar som inte kan bo hos sina föräldrar, och där föräldrarna inte fullföljer sin underhållsskyldighet. En förutsättning för detta är att den unge har en fungerande skolgång och bedöms klara av ett eget boende. (Denna grupp avser inte de som benämns som ensamkommande ungdom men det kan röra sig om ungdomar där föräldrar lämnat Sverige, eller kommunen).

Ungdomar under 18 år hänvisas helt till socialförvaltningen.

2.2.2 Ensamkommande ungdomar som studerar

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till ensamkommande ungdomar i åldern 18–20 år, som studerar på högst gymnasial nivå och som saknar försörjningsskyldiga föräldrar i landet. Dessa ungdomar beviljas riksnorm som ensamstående vuxna.

Utredningen av rätt till ekonomiskt bistånd skiljer sig inte från andra ärenden.

Den unge ska söka fullt studiemedel från och med höstterminen det året ungdomen fyller 20 år. Om ungdomen läser SFI kan den inte få studiemedel utan får ekonomiskt bistånd istället, så länge detta är planeringen som görs med arbetsmarknadssekreteraren.

Om ungdomen får inkomst genom förvärvsarbete gäller jobbstimulansen med särskild beräkningsregel.

Om ungdomen har sparade medel påverkar detta rätten till ekonomiskt bistånd.

Den unge har rätt till reskostnader på samma grund som andra vuxna.

2.2.3 Utländska medborgare

Invånare som är bosatt (folkbokförd) i kommunen och har ett giltigt uppehållstillstånd, eller uppehållsrätt enligt EU/EES, ska likabehandlas med svenska medborgare. Detsamma gäller för nordiska medborgare (Danmark, Norge, Finland och Island).

När en invånare som varken är svensk eller nordisk medborgare ansöker om ekonomiskt bistånd måste arbetsmarknadsförvaltningen utreda om hen har uppehållstillstånd eller uppehållsrätt.

Asylsökande som väntar på beslut om uppehållstillstånd kan inte samtidigt få ekonomiskt bistånd. De får istället bistånd från Migrationsverket enligt lagen om mottagande av asylsökande (LMA). Beroende på varifrån en person kommer, och varför den är i Sverige, finns det olika typer av tillstånd. Dessa kan påverka rätten till bistånd.

Personer som har tillfälligt uppehållstillstånd

Invånare som har tillfälligt uppehållstillstånd har rätt att få sin ansökan om ekonomiskt bistånd prövad utifrån samma förutsättningar som invånare med permanent uppehållstillstånd. Arbetsmarknadsförvaltningen ska försäkra sig om att invånaren har lämnat ansökan till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet löpt ut. Förvaltningen ska löpande följa upp om Migrationsverket har fattat beslut.

Personer som saknar uppehållstillstånd eller uppehållsrätt i Sverige

Personer som varken har uppehållstillstånd eller uppehållsrätt har endast i undantagsfall rätt till ekonomiskt bistånd utöver vad som krävs för att undvika en akut nödsituation.

Den som har fått ett lagakraftvunnet avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd, eller vars tid för frivillig avresa löpt ut, har inte rätt till ekonomiskt bistånd. Den som håller sig gömd i syfte att undandra sig verkställighet av ett utvisnings- eller avvsningsbeslut, har inte heller rätt till ekonomiskt bistånd i en akut nödsituation.

Den som inte har uppehållsrätt i Sverige är inte berättigad till ekonomiskt bistånd annat än i en akut nödsituation.

2.2.4 Personer som vistas på annan ort

Grunden är att invånaren i huvudsak ska vistas i Helsingborgs kommun så att hen kan närvara vid möten och insatser som arbetsmarknadsförvaltningen kallar till, samt följa sin planering med arbetsmarknadssekreterare. När invånaren inte följer sin planering och vistas på annan ort fördröjer hen sin väg mot självförsörjning. Invånaren anses då inte stå till arbetsmarknadens förfogande vilket påverkar rätten till ekonomiskt bistånd.

Vid särskilda skäl, såsom trängande familjeangelägenheter, kan en invånare medges rätt att tillfälligt vistas på annan ort. Invånaren får inte gå miste om ersättningar eller andra inkomster till följd av resan. Grundförutsättningen är att vistelsen inte påverkar

eller försenar invånarens möjlighet att bli självförsörjande. Ekonomiskt bistånd beviljas inte till själva resekostnaden, om inte särskilda skäl föreligger. Se mer under rubriken 5.3.11 Reskostnader utöver arbetsresor.

2.2.5 Inskrivna på sjukhus, behandlingshem eller anstalt

Vårdavgiften är en godtagbar utgift de första fem vårddagarna. Därefter täcks vårdavgiften av riksnormen. Det gäller vid alla typer av sjukvård, även rättspsykiatrisk vård.

Invånare som är inskrivna på sjukhus eller behandlingshem, inklusive SiS-hem och avdelningar för rättspsykiatrisk vård, har rätt till bistånd för de poster i riksnormen (förbehållsnorm) som de har faktiska kostnader för och som inte tillgodoses av den institution individen vistas på. Den som är inlagd/inskriven på sjukhus eller behandlingshem kan även ha rätt till bistånd till livsföring i övrigt, exempelvis resor vid permission eller umgänge med barn som inte ingår i vårdavgiften.

Den som är häktad eller intagen på anstalt får sitt uppehälle tillgodosett av Kriminalvården. En invånare som avtjänar ett fängelsestraff på högst sex månader, kan beviljas ekonomiskt bistånd till boendekostnad under strafftiden, om hen annars riskerar att bli bostadslös efter avtjänat straff. Det gäller under förutsättning att hen saknar tillgångar som kan täcka boendekostnaden och att bostaden inte kan hyras ut. Om bistånd beviljas till boendekostnad kan bistånd också ges till kostnader som är kopplade till boendet, såsom elnätsavgift och hemförsäkring.

2.2.6 Personer som utsätts för våld eller andra övergrepp

Invånare som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp kan ha upprepade behov av bistånd för oplanerade och brådskande utgifter. Det behöver göras en tydlig individuell prövning av såväl behov som vilka krav som kan ställas på invånaren. Det kan exempelvis handla om att bortse från en make/makas, sambos eller vårdnadshavares försörjningsansvar. Det kan också innebära att invånaren inledningsvis inte kan inkomma med alla underlag/uppgifter.

Arbetsmarknadsförvaltningen behöver också försäkra sig om att invånaren har de kontakter som behövs för att få stöd och hjälp, alternativt vara behjälplig att upprätta sådan kontakt. För att säkerställa sekretessen och att rätt stöd kan ges till våldsutsatta är det särskilt utsedda handläggare på arbetsmarknadsförvaltningen som handlägger dessa ärenden.

Arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen har en gemensam rutin för handläggning av brottsoffer då deras behov av hjälp och stöd samt eventuellt skydd behöver samordnas av de båda förvaltningarna. Denna rutin omfattar inte ärenden som handläggs inom familjevårdsenheten eller ärenden där invånaren inte samtycker till att sekretessen mellan förvaltningarna bryts. I dessa ärenden ska invånaren hänvisas till den förvaltning som handlägger det sökta biståndet.

2.3 Inkomster

Grunden är att alla faktiska inkomster och tillgångar en invånare förfogar över påverkar rätten till ekonomiskt bistånd. Det finns undantag som anges i lag eller i Socialstyrelsens handbok. Att inte söka generella förmåner kan leda till ett beslut om avslag, helt eller delvis, då den enskilde inte gör vad hen kan för att bidra till sin försörjning.

2.3.1 Fondmedel och stipendier

Fondmedel och stipendier ska generellt räknas med som inkomster i beräkningen. Undantag kan göras om invånaren styrkt att pengarna är avsedda för ett särskilt ändamål som ligger utanför vad som omfattas av försörjningsstödet, om beloppet inte bedöms vara oskäligt högt.

Invånaren ska redogöra för de pengar som han eller hon fått från fonder/stiftelser eller stipendier i sin ansökan och lämna underlag som styrker summan och vad den är avsedd för. Om begärda underlag inte lämnas ska summan medräknas som inkomst i beräkning av försörjningsstöd.

Framkommer det att summan invånaren fått avser sådant som redan ingår i normen (livsmedel, kläder/skor, fritid/lek, hygien/hälsa) ska beloppet som regel räknas med som inkomst. Detsamma gäller om det är ett belopp som inte är avsett för något specifikt ändamål. Det finns möjlighet att efter särskild bedömning undanta beloppet från beräkningen.

I de fall summan är avsedd att gå till ett särskilt ändamål, som inte omfattas av normen, exempelvis hemutrustning, resor, cykel eller tandvård, ska bedömning göras om beloppet är skäligt utifrån behovet. Om beloppet är högre än vad som bedöms behövas för att täcka behovet ska beloppet som överstiger den nivå räknas som inkomst i beräkningen.

Invånaren kan inte få ekonomiskt bistånd till något som hen redan har fått pengar till från en fond eller genom stipendium, som exempelvis en cykel.

2.3.2 Skadestånd

Skadestånd kan den enskilde erhålla antingen som ekonomiskt skadestånd som avser ersättning för ekonomisk förlust eller som ideellt skadestånd vilket avser ersättning för sveda och värk.

Skadeståndsersättningar som avser förlust av aktier, obligationer, värdeföremål eller värdefulla kapitalvaror ska som regel medtas som en tillgång vid beräkning av försörjningsstöd, då en försäljning av dessa hade kunnat bidra till att tillgodose hushållets behov.

Ekonomiskt skadestånd avsett för ersättning av materiella ting som är nödvändiga för den dagliga livsföringen t.ex. kläder, husgeråd och möbler bör däremot undantas vid beräkning av ekonomiskt bistånd.

Ideellt skadestånd som avser ersättning för sveda och värk ska medtas som en inkomst. Undantag kan göras efter en individuell bedömning, avseende kostnader som inte ingår i högkostnadsskyddet för rehabilitering av fysisk eller psykisk skada för den som har utsatts för brott.

2.4 Tillgångar

Invånaren ska redovisa sina tillgångar och inkomster vid ansökan om ekonomiskt bistånd. En del inkomster som tex merkostnadsersättning ska inte medräknas som inkomst i biståndsbedömningen.

Den som har kontanter, banktillgodohavanden, aktier, obligationer, fonder eller andra lätt realiserbara tillgångar ska använda dessa innan rätt till bistånd föreligger. Detta omfattar även utländska tillgångar och kapital. Vid bedömningen ska det vägas in om tillgången är lätt realiserbar, om invånaren har behov av tillgången och om behovet av ekonomiskt bistånd bedöms bli längre än tre månader.

Undantag görs för vissa tillgångar som exempelvis pensionsförsäkringar som inte kan återköpas och barns sparade medel upp till 15 % av prisbasbeloppet.

2.4.1 Fastigheter/Bostadsrätter

Både en fastighet och en bostadsrätt (i Sverige eller utomlands) är att betrakta som realiserbara tillgångar. När invånarens biståndsbehov bedöms överstiga sex månader ska krav ställas på att sälja en egenägd fastighet/bostadsrätt. Det gäller under förutsättning att en försäljning bedöms ge ett intäktsöverskott efter att lån kopplade till tillgången samt eventuell reavinstskatt och mäklararvode är betalda. Hänsyn bör även tas till invånarens befintliga boendekostnad och om invånaren kan antas ha särskilda svårigheter att hitta ett annat boende. Fastigheten/bostadsrätten ska som regel värderas av en mäklare innan försäljning. Undantag från kravet kan göras om det finns särskilda skäl och omständigheter som innebär att ett krav på bostadsbyte skulle medföra mycket negativa sociala konsekvenser för invånaren och dennes familj, som exempelvis för invånare med funktionshinderanpassade bostäder.

Rådrom sälja bostad

Vid krav på försäljning av bostad ska invånaren få ett *beslut om skäligt rådrom för att sälja bostad* med besvärshänvisning. Som regel bedöms fyra månader vara en skälig tid för rådrom. Under rådromsperioden godtas som regel den faktiska boendekostnaden. Invånaren ska redovisa vilka åtgärder hen har vidtagit för att sälja bostaden och hitta en annan bostad. Att inte redovisa vidtagna åtgärder eller inte ha sålt bostaden utan giltiga skäl ger grund för avslag. Undantag kan göras om invånaren trots aktiva åtgärder inte har lyckats få bostaden såld på grund av omständigheter som hen inte råder över.

2.4.2 Andra lätt realiserbara tillgångar

Som lätt realiserbara tillgångar ses exempelvis fordon, värdefull konst, guld och antikviteter. Fordon som exempelvis bil ska säljas innan invånaren har rätt till ekonomiskt bistånd i nya ärenden. I dessa fall ges en månads skäligt rådrom att

avyttra fordonet. I pågående ärenden krävs en direktförsäljning om invånaren äger ett fordon.

2.5 Återbetalning

Huvudprincipen för ekonomiskt bistånd är att en invånare inte är återbetalningsskyldig för beviljat bistånd. I socialtjänstlagen framgår i vilka fall redan beviljat ekonomiskt bistånd kan krävas tillbaka, och i vilka fall biståndet kan beviljas med villkor om återbetalning. Exempel på när bistånd kan beviljas mot återbetalning är när invånare väntar på ersättning eller förmån från annan myndighet.

Arbetsmarknadsförvaltningen kan också i vissa fall få tillbaka pengar från Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten, genom en så kallad framställan, när de beviljar och betalar ut en förmån retroaktivt och förvaltningen har betalat ut ekonomiskt bistånd för samma period.

3. Planering

Ett av villkoren för att vara berättigad ekonomiskt bistånd är att invånaren har en aktiv planering och ett aktivt deltagande mot självförsörjning. Vägen till egen försörjning ser olika ut för olika invånare och planeringen ska bygga på invånarens individuella förutsättningar och skapa en så kort väg mot självförsörjning som möjligt.

De invånare som bedöms ha behov av arbetsmarknadssekreterare ska inom två arbetsdagar från ansökan om ekonomiskt bistånd ha kontakt med arbetsmarknadssekreterare. Arbetsmarknadssekreteraren ansvarar för att tillsammans med invånaren upprätta och följa upp personens planering mot självförsörjning. I samarbete med invånaren ska arbetsmarknadssekreteraren skaffa sig en helhetsbild av invånarens resurser, försörjningshinder och behov av insatser. Invånarens förutsättningar och behov kan behöva utredas och bedömas för att skapa en realistisk planering mot självförsörjning.

Arbetsmarknadssekreteraren som hanterar och bedömer invånarens planering mot egen försörjning företräder en myndighet och arbetet regleras av gällande lagstiftning, riktlinjer och rutiner. Det förutsätts att man som arbetsmarknadssekreterare känner till de lagar och regler man har att följa i sitt tjänsteutövande.

3.1 Skyldighet att medverka i planering mot självförsörjning

Huvudregeln är att invånaren ska stå till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söka arbete. Invånaren ska delta i kompetenshöjande insatser eller olika former av rehabiliterande åtgärder, för att närma sig arbetsmarknaden eller annan ersättning. En invånare är skyldig att följa sin planering.

3.1.1 Individuell planering

Inom sju arbetsdagar från att ansökan om ekonomiskt bistånd inkommit ska invånaren och arbetsmarknadssekreteraren ha påbörjat en realistisk och tidsatt individuell planering med tydliga mål mot självförsörjning.

Arbetsmarknadssekreteraren ska sedan regelbundet, tillsammans med invånaren, följa upp och vid behov revidera planeringen. Den individuella planeringen ska tydligt visa de delmål, mål och stegförflyttningar invånaren gjort eller behöver göra för att bli självförsörjande. Arbetsmarknadssekreteraren bedömer om invånaren följt den överenskomna planeringen, då planeringen används som beslutsunderlag för invånarens rätt till ekonomiskt bistånd. Arbetsmarknadssekreteraren ska rapportera avvikelser från planeringen till socialsekreterare på ekonomiskt bistånd.

Planering mot självförsörjning ska följas upp kontinuerligt, riktvärdet är veckovisa uppföljningar för invånare som inte är i en statlig insats eller i en längre sammanhållen kommunal insats. Undantag från kravet på veckovis uppföljning beslutas av enhetschef. Övriga invånares planering ska följas upp minst en gång i månaden.

3.2 Krav utifrån förmåga

Den som är arbetsför ska stå till arbetsmarknadens förfogande för att vara berättigad ekonomiskt bistånd. Det innebär att när en invånare som kan arbeta ansöker om ekonomiskt bistånd krävs som regel att hen är aktivt arbetssökande och på andra sätt står till arbetsmarknadens förfogande.

3.2.1 Arbetslösa

Arbetslösa ska i första hand ha sin försörjning genom arbetslöshetsförsäkring och ska stå till arbetsmarknadens förfogande. Att stå till arbetsmarknadens förfogande innebär att:

- vara aktivt arbetssökande, söka alla arbeten hen är kvalificerad för, finnas tillgänglig för att söka arbete och godta lämpligt anvisat arbete.
- söka heltidsarbete i första hand, detta gäller även den som arbetar deltid men inte blir självförsörjande på sin inkomst.
- vara anmäld som arbetssökande på Arbetsförmedlingen, lämna in aktivitetsrapporter, medverka till att upprätta och följa handlingsplanen med Arbetsförmedlingen, delta i verksamheter som Arbetsförmedlingen anordnar för arbetslösa inom ramen för arbetsmarknadspolitiken samt följa övriga överenskommelser med Arbetsförmedlingen.
- delta i praktik eller annan kompetenshöjande insats som anvisats av arbetsmarknadsförvaltningen.
- vid behov delta i SFI.

Krav på deltagande i praktik eller kompetenshöjande insatser

Skyldigheten att söka arbete inkluderar även att delta i verksamheter för arbetslösa, arbetsmarknadsutbildning och andra arbetsmarknadspolitiska program, arbetspraktik, arbetsrehabiliterande åtgärder, SFI, praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anordnas av arbetsmarknadsförvaltningen.

Insatsen ska syfta till att utveckla invånarens möjligheter att i framtiden försörja sig själv.

När det är möjligt ska beslut om kompetenshöjande insats fattas enligt 4 kap. 4 § socialtjänstlagen. För att sådant beslut ska kunna fattas krävs:

- utredning som visar att invånaren har ett behov som matchas mot den anvisade insatsen, samt
- att Arbetsförmedlingen inte kan erbjuda insats som motsvarar behovet och godkänner att invånaren deltar i anvisad insats.

3.2.2 Studerande

Svenska för invandrare, SFI

Att stå till arbetsmarknadens förfogande innebär även att, vid behov, delta i SFI-studier. Det innebär ett krav på att delta i utbildning i svenska för att vara berättigad till försörjningsstöd. SFI-undervisning omfattar 30 timmar i veckan för de studerande som ansöker om ekonomiskt bistånd.

Arbetsföra SFI-studerande ska vara inskrivna på Arbetsförmedlingen så att de kan kvalificera sig för Arbetsförmedlingens insatser. Samplanering med Arbetsförmedlingen ska ske i de ärenden en SFI-studerande blir anvisad en insats via Arbetsförmedlingen. Grunden är att invånaren ska följa den planering som förvaltningen och Arbetsförmedlingen är överens om. Om invånare bryter planeringen kan det komma att påverka rätten till ekonomiskt bistånd.

Skolan eller studie- och yrkesvägledare ska kontakta arbetsmarknadssekreteraren vid bristande progression i SFI-studier för invånaren. Bedömningar om bristande progression görs individuellt och påverkar hur invånarens planering mot självförsörjning ska se ut. Arbetsmarknadssekreterare ansvarar för att bedöma behov av andra insatser och åtgärder i samråd med skolan och studie- och yrkesvägledare.

Gymnasiestuderande i eget ärende (18-20 år)

Föräldrar är underhållsskyldiga gentemot sina barn till dess att barnet fyller 18 år. Underhållsskyldigheten förlängs under den tid som barnet går i skolan, dock längst till dess att ungdomen fyller 21 år.

Gymnasiestuderande ungdom i eget ärende avser de ungdomar som är 18-20 år, som inte försörjs av sina föräldrar och som studerar på grundskola, gymnasieskola eller annan jämförlig grundutbildning. Det handlar om ungdomar där föräldrarna inte fullföljer sin underhållsskyldighet och ensamkommande ungdomar.

Det ska finnas starka sociala och ekonomiska skäl för att arbetsmarknadsförvaltningen ska bevilja ekonomiskt bistånd till ungdomen under den tid hen fullföljer sina gymnasiestudier. Detta utreds och beslutas av socialsekreterare. En förutsättning för att vara berättigad ekonomiskt bistånd är att ungdomen har en fungerande skolgång. Detta följs upp och bedöms av arbetsmarknadssekreterare.

Ungdomen ska söka fullt studiemedel från och med höstterminen det året hen fyller 20 år och blir därmed troligtvis självförsörjande.

Ungdomen ska ge samtycke så att arbetsmarknadssekreteraren kan ha kontakt med mentorn på skolan för att följa upp studierna och närvaron. Varje månad ska närvarorapport från gymnasieskolan redovisas. Målet med planeringen är att den unge ska fullfölja sina gymnasiestudier. Om ungdomen har ogiltig frånvaro från skolan eller på annat sätt missköter sina studier påverkar det rätten till ekonomiskt bistånd. Det kan även komma att påverka möjligheten att få fortsätta sina gymnasiestudier med ekonomiskt bistånd.

Ungdomen ska redan i början av året söka ferieanställning. Eventuellt kan dessa ungdomar prioriteras för den kommunala sommarpraktiken. Om ungdomen får inkomst genom förvärvsarbete gäller jobbstimulansen med särskild beräkningsregel.

Om ungdomen har sparade medel påverkar detta rätten till ekonomiskt bistånd.

När ungdomen avslutar sina gymnasiestudier eller om studierna avbryts i förtid, och hen är i fortsatt behov av ekonomiskt bistånd, ställs ordinarie krav på att bidra till sin egen försörjning.

Vuxna studerande

Huvudregeln är att den som studerar inte har rätt till ekonomiskt bistånd eftersom den som studerar inte står till arbetsmarknadens förfogande, vilket är ett krav för att den som är arbetsför ska vara berättigad ekonomiskt bistånd. Vuxna studerande ska vanligtvis själva ansvara för finansieringen av sina studier och söka studiestöd från CSN.

Detta gäller inte om invånaren via Arbetsförmedlingen beviljats studier inom ramen för arbetsmarknadspolitiken eller om invånaren har beslut om studiestartsstöd, hen kan då ansöka om kompletterande ekonomiskt bistånd. Detta gäller inte heller vid SFI-studier. SFI-studerande kan delta i kombinationsutbildningar med bibehållet ekonomiskt bistånd efter individuell bedömning av arbetsmarknadssekreterare.

Arbetsmarknadsförvaltningen kan i undantagsfall godkänna att en person studerar en studiestödsberättigad utbildning (undantaget eftergymnasiala studier) med ekonomiskt bistånd i stället för med studiemedel från CSN. Studier med ekonomiskt bistånd kan inte beviljas om invånaren går miste om annan ersättning under studietiden eller om någon annan har underhållsskyldighet (exempelvis föräldrar om det rör sig om en invånare under 21 år). En individuell bedömning ska ske med hänsyn tagen till nedanstående punkter:

- Invånaren kan inte få studiemedel men har tillsammans med en studie- och yrkesvägledare och arbetsmarknadssekreterare upprättat en hållbar studieplanering. När de pågående studierna resulterar i att invånaren åter har rätt till studiemedel ska hen söka studiemedel och beviljas inte längre fortsatta studier med bibehållet ekonomiskt bistånd.

- Invånaren har redan ekonomiskt bistånd innan studierna påbörjas och studieplaneringen har upprättats tillsammans med studie- och yrkesvägledare och arbetsmarknadssekreterare.

Invånarens studieplanering och progression ska följas upp med arbetsmarknadssekreterare. Om invånaren inte sköter närvaron eller bedöms göra framsteg i studierna föreligger inte längre möjligheten att studera med ekonomiskt bistånd.

Studier, oavsett finansiering, kan aldrig godkännas om de inte bedöms vara snabbaste vägen till egen försörjning.

Vuxna studerande med fullt studiemedel som lever med partner och hushållet behöver bistånd

Om en av personerna i ett par studerar med studiemedel kan arbetsmarknadsnämnden bevilja kompletterande ekonomiskt bistånd till hushållet. Studiestödet från CSN räknas med som en inkomst och kostnader som är obligatoriska för studierna godkänns som utgifter, exempelvis resor och kurslitteratur. Förutsättningen är vanligtvis att det rör sig om studier upp till och med gymnasienivå och att studierna bedöms leda till bättre möjligheter för arbete. Den studerande måste söka både bidrag och fullt lån från CSN.

3.2.3 Invånare som saknar arbetsförmåga

Den som saknar arbetsförmåga, helt eller delvis, och inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning ska ha ett sjukskrivningsintyg eller läkarutlåtande om hälsotillstånd som styrker detta. Det är inte sjukdomen i sig som bedöms utan arbetsförmågan. Om invånaren har en partiell sjukskrivning ska hen stå till arbetsmarknadens förfogande på resterande del.

Invånare som tillfälligt eller varaktigt saknar arbetsförmåga ska erbjudas stöd och hjälp för att förändra sin situation. Vid sjukdom, funktionsnedsättning eller skada kan medicinsk rehabilitering krävas för att invånaren i förlängningen ska nå egen försörjning. Samverkan med hälso- och sjukvården är därför central. Arbetsinriktade rehabiliteringsinsatser parallellt med vårdinsatser kan förkorta tiden med nedsatt arbetsförmåga alternativt påskynda processen mot ansökan om sjuk- eller aktivitetsersättning.

Den enskilde är skyldig att medverka till arbetsmarknadsförvaltningens utredning och uppföljning också vid sjukskrivning. Det ekonomiska biståndet kan dock aldrig villkoras med krav på att delta i behandling, exempelvis psykologbehandling, om det konstaterats att arbetsförmåga saknas.

3.2.4 Invånare med beroendeproblematik

En invånare som helt saknar arbetsförmåga på grund av aktivt missbruk ska uppmanas och motiveras till att söka stöd och hjälp för att förändra sin situation. Planering ska inriktas på att motivera invånaren att ta, upprätta och fullfölja kontakt med socialförvaltningen för lämpliga rehabiliteringsinsatser. Samverkan och

samplanering med socialförvaltningen är viktig för att öka invånarens möjligheter att bli missbruksfri samt på sikt bli självförsörjande.

Invånare som bedöms kunna arbeta trots en beroendeproblematik ska stå till arbetsmarknadens förfogande och erbjudas liknande möjligheter till arbetsinriktade insatser som andra arbetsföra invånare.

Ekonomiskt bistånd kan aldrig villkoras med krav på att en invånare ska ha kontakt med socialförvaltningen, följa behandlingsplan mot missbruk eller att ta drogtest. Invånaren är dock skyldig att medverka till arbetsmarknadsförvaltningens utredning och uppföljning av om arbetsförmågan förändrats. Om invånaren utan giltiga skäl uteblir från uppföljning med arbetsmarknadssekreterare är det som regel grund för avslag på ansökan om ekonomiskt bistånd.

3.2.5 Invånare med oklar eller nedsatt arbetsförmåga

Arbetsföra invånare som inte kan utföra vissa arbetsuppgifter på grund av hälsoskäl ska styrka detta med intyg från läkare. Invånaren ska stå till arbetsmarknadens förfogande på heltid men krav kan inte ställas på att hen söker arbeten som hen på grund av hälsoskäl är förhindrad att utföra.

Om det är oklart hur invånarens arbetsförmåga ser ut (om det finns arbetsförmåga alls, om det finns begränsningar och/eller hur mycket en person klarar att arbeta) ska krav ställas på att hen medverkar till att utreda arbetsförmågan.

Arbetsmarknadssekreteraren ska planera utredningen tillsammans med invånaren, utifrån de individuella förutsättningarna, i samverkan med sjukvården, andra förvaltningar och myndigheter.

Vid arbetshinder gör Arbetsförmedlingen en bedömning av den enskildes behov och prövar om hen har rätt till särskild hjälp inom ramen för arbetsmarknadspolitiken. Arbetsföra invånare med nedsatt arbetsförmåga på grund av fysisk eller psykisk funktionsnedsättning, som inte är sjukskrivna, ska därför vara inskrivna på Arbetsförmedlingen för att få sin rätt till insats via Arbetsförmedlingen prövad. Om Arbetsförmedlingen gör bedömningen att invånaren, utifrån sina funktionsnedsättningar, inte står till arbetsmarknadens förfogande ska insatser via vården, LSS eller kommunen istället planeras.

Utgångspunkten är alltid att invånaren så snabbt som möjligt återigen ska kunna stå till arbetsmarknadens förfogande och få tillgång till Arbetsförmedlingens utbud. Om invånaren utan giltiga skäl uteblir från uppföljning med arbetsmarknadssekreterare är det som regel grund för avslag på ansökan om ekonomiskt bistånd.

Krav på rehabiliterande insatser

De invånare som på grund av dokumenterade hälsohinder inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande har ofta behov av insatser från andra huvudmän. Försäkringskassan ansvarar för samordning av arbetsinriktade rehabiliteringsinsatser och vården ansvarar för samordning av medicinsk rehabilitering. Arbetsmarknadsförvaltningen kan därför behöva samverka och

samplanera med både vården samt Försäkringskassan när invånare har medicinska hinder att stå till arbetsmarknadens förfogande. Krav ställs på att invånaren utifrån sina individuella förutsättningar medverkar till att förändra sin situation så att målet egen försörjning kan uppnås.

Invånare med oklar arbetsförmåga och komplex livssituation har en skyldighet att medverka i utredning av om arbetsförmåga finns. Detta kan efter individuell bedömning innebära att hen ska medverka till insatser som exempelvis arbetsträning, arbetsförmågebedömning och/eller medicinsk utredning/ behandling. Om invånaren bedöms behöva insatser från både socialtjänsten och vården ska socialtjänsten tillsammans med regionen upprätta en samordnad individuell plan, SIP. En sådan plan ska upprättas om kommunen eller regionen bedömer att den behövs för att den invånaren ska få sina behov tillgodosedda och om den enskilde samtycker till att den upprättas. Om invånaren utan giltiga skäl uteblir från uppföljning med arbetsmarknadssekreterare är det som regel grund för avslag på ansökan om ekonomiskt bistånd.

3.2.6 Invånare med nedsatt arbetsförmåga p.g.a. andra sociala skäl

Vissa livssituationer kan påverka den sociala funktionen och förmågan att hantera olika delar i vardagslivet, samt utgöra hinder för den enskilde att stå till arbetsmarknadens förfogande på heltid. Det kan exempelvis bero på invånarens familjesituation, bostadslöshet eller att invånaren är utsatt för våld. Om invånaren är i behov av annat socialt stöd kan arbetsmarknadssekreteraren efter en individuell bedömning tillfälligt lätta på invånarens krav att stå till arbetsmarknadens förfogande på heltid. Skälen till varför en tillfällig lättnad på arbetskrav och planering mot självförsörjning sätts ska tydligt dokumenteras och kontinuerligt följas upp. Utgångspunkten är alltid att invånaren så snabbt som möjligt återigen ska stå till arbetsmarknadens förfogande. Om invånaren utan giltiga skäl uteblir från uppföljning med arbetsmarknadssekreterare är det som regel grund för avslag på ansökan om ekonomiskt bistånd.

3.2.7 Föräldralediga

I samband med barns födelse kan båda föräldrarna vara lediga med barnet i max 10 dagar under förutsättning att båda tar ut föräldrapenning.

Arbetskrav ska ställas på den förälder som bedöms ha kortaste vägen att komma ut i arbete, därför ska arbetsmarknadssekreterarna samplanera om båda föräldrar är aktiva i samma ärende. Den förälder som är föräldraledig ska ansöka om föräldrapenning 7 dagar per vecka.

Föräldralediga invånare ska informeras om möjligheten att delta i aktiviteter under tiden de är föräldralediga för att förbereda för tiden efter ledigheten. Exempel på aktiviteter kan vara svenskundervisning för föräldralediga, föräldra-barn-grupper eller språkcafé.

Föräldrar kan vara föräldralediga tills barnet fyller ett år då de kan erbjudas barnomsorgsplats. Därefter ska föräldern stå till arbetsmarknadens förfogande och

medverka i en planering mot egen försörjning, även om det finns dagar med föräldrapenning kvar. Detta då en planering mot egen försörjning går före rätten att vara föräldraledig.

För att kunna stå till arbetsmarknadens förfogande när barnet är ett år ska föräldern sätta upp barnet i kö till minst fem olika förskolor när barnet är åtta månader. Köbekräftelse från barnomsorgen ska redovisas. Föräldern ska acceptera den första barnomsorgsplats barnet erbjuds och aktivt meddela barnomsorgen/förskolan att de vill ha den erbjudna platsen. Placeringserbjudande ska redovisas.

Efter avslutad föräldraledighet och inskolning till förskola ska invånaren återuppta tidigare planering eller påbörja ny planering mot självförsörjning, om behov av ekonomiskt bistånd kvarstår.

Alla avvikelser från planeringen när det gäller barnomsorgsplats eller att medverka till barnets inskolning på förskola påverkar rätten till ekonomiskt bistånd.

4. Handläggning av ekonomiskt bistånd

4.1 Delegation och beslutsfattare

Kommunalrättslig delegering innebär att en nämnd överför självständig beslutanderätt till en förtroendevald eller tjänsteman. Delegering innebär överlåtande av en beslutsfunktion, vilket betyder att delegaten – den som fått rätten att fatta ett visst beslut – inträder i nämndens ställe. Den som har fattat ett beslut med stöd av delegation ska dokumentera detta i enlighet med gällande lagstiftning.

Beslut om ekonomiskt bistånd fattas på delegation från arbetsmarknadsnämnden utifrån delegationsordning. De socialsekreterare som hanterar ekonomiskt bistånd företräder en myndighet och arbetet regleras av gällande lagstiftning, riktlinjer och rutiner. Det förutsätts att man som socialsekreterare känner till de lagar, regler och riktlinjer man har att följa i sitt tjänsteutövande.

Inom arbetsmarknadsförvaltningen fattas beslut i fråga om ekonomiskt bistånd av *socialsekreterare, 1:e socialsekreterare, sakkunnig och enhetschef*. Om beslut inte kan fattas på dessa nivåer går arbetsmarknadsnämndens sociala utskott, eller nämndens ordförande, in som beslutsfattare. Delegationen följer med anställning inom förvaltningen.

4.2 Individuell bedömning

En ansökan om ekonomiskt bistånd ska alltid handläggas utifrån en individuell bedömning. Biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Den individuella behovsprövningen gäller både personens hjälpbehov och vilka hänsyn som ska tas till de egna förutsättningarna att själv bidra till sin försörjning. Bemötande, arbetssätt och bistånd ska därför vara individuellt utformat och stämma överens med respekten för personens integritet och självbestämmande.

Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation.

4.3 Skälig levnadsnivå

Invånaren ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker invånarens resurser att leva ett självständigt liv. De mest grundläggande behoven, för att en person ska ha en skälig levnadsnivå, täcks av försörjningsstödet. För att utöver detta kunna bedöma vad som utgör en skälig levnadsnivå måste en individuell bedömning göras med hänsyn till den enskilda personens behov, med utgångspunkt i den tid och de förhållanden under vilka hen lever.

4.4 Arbetssätt

Alla på arbetsmarknadsförvaltningen ska möta invånaren med samma bild av vilka rättigheter och skyldigheter som gäller. Invånaren ska mötas av medarbetare som ser invånarens resurser och är tydliga med vilka förväntningar invånaren kan ha på förvaltningen och förvaltningen på invånaren.

Arbetsmarknadsförvaltningen har två uppdrag vad avser ekonomiskt bistånd. Ett uppdrag att stötta invånaren mot egen försörjning och ett uppdrag att under tiden utreda och handlägga behovet av ekonomiskt bistånd. Förvaltningen arbetar gemensamt för att invånarens väg mot självförsörjning ska vara så kort som möjligt.

Arbetsmarknadsförvaltningens verksamhetsområde arbetsmarknad ansvarar för att tillsammans med invånaren planera kortaste vägen till egen försörjning. Såväl interna som externa insatser som bidrar till att snabbare nå egen försörjning ska planeras och genomföras, där insatser även kan bedrivas i vuxenutbildningen. Det är arbetsmarknadssekreteraren som hanterar och bedömer invånarens planering mot egen försörjning.

Verksamhetsområde ekonomiskt bistånd utreder och handlägger behovet av ekonomiskt bistånd. Det är i huvudsak socialsekreterare som är beslutsfattare utifrån gällande delegationsordning. Ekonomiskt bistånd handläggs på ett rättssäkert och enhetligt sätt där beslutsfattandet präglas av objektivitet, saklighet och opartiskhet.

Ekonomiskt bistånd handläggs huvudsakligen digitalt och grunden är att förvaltningen utgår från de uppgifter som invånaren lämnar i sin ansökan. För att säkerställa att bistånd beviljas på korrekta grunder görs bland annat stickprovskontroller. Andra sätt att säkerställa att rätt bistånd betalas ut till rätt

person är genom uppdaterade arbetsplaner och omedelbar rapportering vid avvikelser från arbetsplan. Arbetsmarknadsförvaltningen arbetar aktivt mot felaktiga utbetalningar (FUT).

Handläggningsprocessen ska i så stor utsträckning som möjligt vara automatiserad. Förvaltningen arbetar utifrån att invånaren ska få beslut om ekonomiskt bistånd vid ett tillfälle per månad. Utbetalning sker mellan den 25-28 varje månad och i ärenden där två vuxna parter ingår delas utbetalningen mellan de båda.

Verksamheterna inom arbetsmarknadsförvaltningen ska hålla god kvalitet. Verksamheterna ska också systematiskt och fortlöpande säkras och utvecklas.

4.4.1 Lex Sarah och andra avvikelser

Rapportering av lex Sarah och andra avvikelser är en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet är att verksamheterna ska utvecklas och att missförhållanden rättas till. Det är viktigt att brister i verksamheten rättas till och att det säkerställs att liknande händelser inte upprepas.

Var och en som fullgör uppgifter inom respektive verksamhet på arbetsmarknadsförvaltningen har skyldighet att genast rapportera missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden enligt lex Sarah.

Arbetsmarknadsförvaltningen är skyldig att utreda inkomna rapporter om lex Sarah och avhjälpa missförhållandet samt informera nämnden om det inträffade. Ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande ska omgående anmälas till Inspektionen för vård och omsorg.

Skyldigheten att rapportera gäller även om något hänt i verksamheten som inte följt lagar, regler och krav samt riktlinjer eller rutiner, och som inte omfattas av lex Sarah. Då ska det rapporteras som en avvikelse. Helt obetydliga händelser ska inte rapporteras alls.

4.4.2 Hembesök

Hembesök ska genomföras om det krävs för att utreda rätten till bistånd och biståndsbehovet. Hembesöken genomförs med den enskildes samtycke och med hänsyn till den enskildes integritet. Om invånaren inte samtycker till hembesök ska beslut fattas utifrån befintligt utredningsunderlag. Invånaren ska informeras i det fall det finns risk för att ansökan kan komma att avslås om ett hembesök inte kan genomföras.

4.4.3 Felaktiga utbetalningar (FUT)

Arbetsmarknadsförvaltningen arbetar aktivt mot felaktiga utbetalningar (FUT) och bidragsbrott. Nämndens mål är att rätt bistånd ska betalas ut till rätt person.

Det kan finnas olika orsaker till att det uppstår felaktiga utbetalningar. Det kan till exempel bero på att invånaren saknar kunskap om regelsystemet, att personen medvetet lämnar oriktiga uppgifter eller att det uppstått interna felaktigheter i handläggningen av ekonomiskt bistånd.

Vid misstanke om att bistånd har betalats ut felaktigt ska detta utredas skyndsamt. Utredningen i fråga syftar till att klargöra om det har skett en felaktig utbetalning av ekonomiskt bistånd eller inte. Utifrån denna utredning bedöms sedan om det finns grund för beslut om återkrav och/eller polisanmälan. Utredning om FUT ska hanteras åtskild från eventuell pågående biståndsutredning.

I alla de fall där invånaren lämnat felaktiga eller ofullständiga uppgifter i sin ansökan, ska ärendet anmälas till förvaltningens särskilda utredare för FUT, detta oavsett om det resulterat i en felaktig utbetalning eller inte. Misstänkta bidragsbrott ska polisanmälas i enlighet med bidragsbrottslagen.

Arbetsmarknadsförvaltningen har rätt att återkräva ekonomiskt bistånd som betalats ut felaktigt eller med för högt belopp om invånaren lämnat oriktiga uppgifter, underlåtit att lämna uppgifter eller på något annat sätt förorsakat den felaktiga utbetalningen. Detsamma gäller för bistånd som betalats ut felaktigt och där invånaren skäligen borde ha insett detta.

Den som är anställd på arbetsmarknadsförvaltningen ska meddela felaktigheter till utredarna och kan då inte vara anonym.

Invånare som vill lämna information till arbetsmarknadsförvaltningen om misstänkt bidragsbrott har rätt att vara anonym.

5. Ekonomiskt bistånd

Försörjningsstödet preciseras i 4 kap. 3 § socialtjänstlagen och är uppdelat i *riksnorm*, och *skäliga kostnader utanför riksnormen*. Riksnormen är densamma i hela landet. Utöver detta kan den enskilde ansöka om bistånd till *livsföring i övrigt*, för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Beslut om ekonomiskt bistånd fattas i enlighet med 4 kap. 1 § socialtjänstlagen.

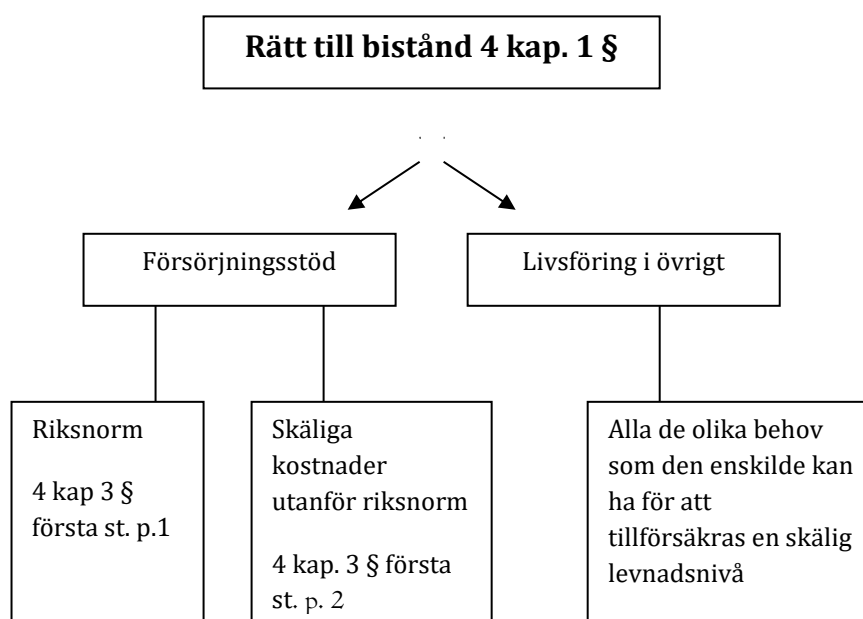
I undantagsfall kan ekonomiskt bistånd även beviljas enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen. I de fallen måste dock alltid en prövning först skett utifrån 4 kap. 1 §.

Om det finns ett beslut om insats enligt 4 kap. 4 § socialtjänstlagen, och invånaren avböjer eller uteblir från insatsen utan giltigt skäl, ska biståndet sättas ner eller helt avslås enligt 4 kap. 5 § socialtjänstlagen, i stället för enligt 4 kap. 1 §.

Beslut fattade enligt 4 kap. 1 och 5 §§ socialtjänstlagen, och som helt eller delvis gått den enskilde emot, kan överklagas inom tre veckor från det invånaren tagit del av beslutet. Arbetsmarknadsförvaltningen ska dock ändra ett uppenbart oriktigt beslut till invånarens fördel utan överklagande, om det kan ske snabbt och enkelt. I de fall där nya omständigheter behöver avvägas och bedömas krävs ett överklagande från invånaren.

Alla beslut som fattas enligt 4 kap. 1 §, och där utbetalningen inte verkställs direkt, ska innehålla ett så kallat återkallelseförbehåll. Det innebär att förvaltningen i vissa specifika situationer har möjlighet att ta tillbaka ett gynnande beslut. Det blir aktuellt om invånaren får en inkomst som inte finns med i beräkningen, om situationen har förändrats vad gäller utgifter, om invånaren börjar studera, om ändrade familjeförhållanden påverkar ekonomin eller om invånaren försörjs av annan myndighet (till exempel kriminalvården) eller andra liknande väsentligt ändrade förhållanden.

5.1 Försörjningsstöd – riksnorm och skäliga kostnader

Rätten till försörjningsstöd ska prövas utifrån följande:

- Är förutsättningarna för bistånd uppfyllda? (se avsnitt *Generella förutsättningar för bistånd*)
- Kan behovet tillgodoses på annat sätt?
- Kan behovet tillgodoses genom en lägre kostnad? (Gäller framför allt *skäliga kostnader utanför riksnormen och livsföring i övrigt.*)

Riksnorm

Riksnormen fastställs varje år av regeringen och grundar sig på konsumtions- och prisstudier som Konsumentverket gör. Riksnormen ska täcka de kostnader ett hushåll har för livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, hygien, förbrukningsvaror, dagstidning och telefon. Riksnormens innehåll och nivå utgör vad människor i allmänhet har råd med och innehåller ett visst sparutrymme för inköp av sällanköpsprodukter, exempelvis fritidsutrustning och dyrare klädesplagg.

Riksnormen säkerställer alltså att hushållet uppnår en skälig levnadsnivå för de poster som ingår i riksnormen.

Särskilda skäl att beräkna kostnader till en högre eller lägre nivå

Det kan i enskilda fall finnas skäl att beräkna försörjningsstödet till en högre eller en lägre nivå.

Utökad riksnorm

Vid särskilda tillfällen kan kostnaderna inom riksnormen beräknas till en högre nivå. Det kan exempelvis vara vid medicinska behov av särskild kost som medför extra kostnad. Det kan också handla om bistånd till kläder, exempelvis om någon fått lämna sitt hem mycket hastigt på grund av utsatthet för våld i en nära relation eller något annat brott.

Utökad riksnorm för särskild kost kan beviljas om det finns ett läkarintyg, där behovet är medicinskt fastställt. Möjlighet till subventionerade produkter ska utnyttjas i första hand. Vad gäller glutenfri kost och mjölkproteinfri kost finns maxbelopp för merkostnad per månad i *Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd*. Invånaren ansvarar för att redogöra för och styrka merkostnaden, särskilt om kostnaden som ansöks överstiger maxbeloppet. Utökad riksnorm beviljas inte för laktosfri kost.

Reducerad norm

Det kan i enskilda fall finnas skäl att beräkna försörjningsstödet till en lägre nivå (reducerad norm) om en person har kunnat försörja sig (genom inkomster eller redan beviljat försörjningsstöd) men nu står utan medel och befinner sig i ett akut nödläge. En förutsättning är att hen helt saknar medel till sitt uppehälle. Om den utgift som föranlett nödläget varit oförutsägbar och nödvändig för att uppnå en skälig levnadsnivå, kan det istället finnas skäl att bevilja bistånd till just den utgiften.

Personer som redan beviljats bistånd för en period, eller som fått avslag på grund av överskott, ska vanligtvis inte behöva ansöka om ytterligare bistånd akut. Prövningen ska därför ske restriktivt och om personen vid upprepade tillfällen ansökt om akut bistånd, utifrån liknande omständigheter, kan ansökan komma att avslås även om det bedöms föreligga ett akut behov.

När det finns barn som påverkas kan det finnas skäl att bevilja bistånd, trots att det kan handla om att föräldern prioriterat utgifter som inte är nödvändiga.

I särskilda situationer, där föräldern uppenbart inte tar ekonomiskt ansvar för familjen, kan reducerad norm beviljas endast till barnen i familjen. Det kan finnas anledning att göra en orosanmälan till socialförvaltningen utifrån barnens situation i de fall föräldrar vid upprepade tillfällen prioriterar sin ekonomi på ett sådant sätt att deras barn kan fara illa.

Vid utredning kring akuta matpengar ska följande ligga till grund för bedömningen:

- Är det en nödsituation eller finns det mat hemma eller pengar på konto/kontanter?
- Vad har hänt? Varför befinner personen sig i en akut nödsituation?

- Finns det barn och hur påverkas de i så fall av situationen?
- Finns det svårigheter som gör att personen själv inte kan ta, eller tar, ansvar för sin situation och ekonomi (till exempel sjukdom, medicinska eller sociala hinder)?
- Har personen befunnit sig i en akut nödsituation tidigare?
- Kan det lösas på annat sätt?
- Kan personen lösa det själv längre fram (bedömning kan då göras för kortare tid, till att börja med)?

Om det redan inledningsvis står klart att det inte blir aktuellt med bistånd begärs inte något kontoutdrag in. Då kan beslut fattas ändå.

När ett hushåll har fått avslag på sin månadsansökan utifrån exempelvis planering, trots att det finns ett konstaterat underskott för perioden, krävs en mindre omfattande utredning då anledningen till att det saknas matpengar är uppenbar.

Förbehållsnorm

Andra tillfällen då försörjningsstödet kan beräknas till en lägre nivå är om en person inte har vissa kostnader som ingår i riksnormen eller om dessa är lägre än riksnormen, till exempel under vistelse i heldygnsvård. För personer som vårdas på sjukhus (mer än enstaka dagar), rättspsykiatrisk klinik, hem för vård och boende eller i familjehem tillämpas en förbehållsnorm, som täcker de delar av riksnormen som avser kläder/skor, fritid/lek, telefon och hygien.

Norm för umgängesbarn

När föräldrar har umgänge med sina minderåriga barn kan vanligtvis umgängeskostnader för fyra dagar per månad, motsvarande riksnorm för barnet, godkännas. Fyra dagar motsvarar umgänge varannan helg. Om invånaren ansöker om bistånd för umgänge utöver varannan helg behöver en individuell bedömning göras efter avvägning kring invånarens möjligheter att tillgodose barnets kostnader via boendeföräldern.

Vid lov, exempelvis sommarlov, kan arbetsmarknadsförvaltningen bevilja umgängeskostnader upp till två veckor utan att invånaren behöver undersöka möjligheterna till försörjning via boendeföräldern. I undantagsfall kan ytterligare umgängeskostnader godkännas om det annars blir ett hinder för barnet att få träffa sin förälder.

Om föräldern har umgänge med sina minderåriga barn timvis och inte hela dagar ska ställning tas till en individuellt framräknad månadssumma (som då ska understiga summan för riksnorm för fyra dagar per månad).

För umgängesresor se under *Livsföring i övrigt*.

5.2 Skäligen kostnader utanför riksnormen

Försörjningsstöd kan också beviljas för skäligen kostnader för annat än det som ingår i riksnormen. Med skäligen kostnader utanför riksnormen avses kostnad för *boende, hushållsel, hemförsäkring, arbetsresor och medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa*.

Bedömning ska göras av vilken kostnad som är skäligen för just den här personen eller hushållet, vara anpassad till den allmänna standarden i samhället och ligga på nivå för vad en låginkomsttagare i Helsingborg har råd med. Vid utredning kring skäligen kostnad utanför riksnormen ska bedömning göras utifrån

- om hushållet har kostnaden, och
- om kostnaden är skäligen eller om behovet kan tillgodoses genom en lägre kostnad.

Mer information om vad som anses vara en skäligen kostnad finns under varje post och i *Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd*.

5.2.1 Boende

Handläggningen av boendekostnader utgår från Socialstyrelsens *Ekonomiskt bistånd – handbok för socialtjänsten* och att de som har ekonomiskt bistånd, i så stor utsträckning som möjligt, har en boendekostnad som understiger högsta godtagbara för Helsingborgs stad.

Grundförutsättningarna för att godkänna en boendekostnad är att invånaren är folkbokförd på adressen, kan uppvisa ett giltigt kontrakt och att boendekostnaden är skäligen.

Om det finns tveksamheter kring ett boendekontrakts giltighet ska arbetsmarknadsförvaltningen begära samtycke från invånaren att kontakta hyresvärden/fastighetsägaren för att säkerställa kontraktets giltighet. Oklarheter kring vilka som faktiskt bor i bostaden ska utredas genom hembesök.

Andrahandsboende

Vid andrahandsboende gäller att den som hyr i första hand ska vara folkbokförd på annan adress, i annat fall ses det snarare som inneboende. Kostnaden för andrahandsboende ska följa reglerna i jordabalken (hyreslagen). Andrahandshyran ska vara densamma som förstahandshyran (eller lägre).

Arbetsmarknadsförvaltningen kan godkänna ett påslag på ursprungshyra med max 15 % om lägenheten hyrs fullt möblerad och eventuellt inlagda kostnader för exempelvis el, bredband och hemförsäkring.

Ett andrahandskontrakt bör alltid vara godkänt av hyresvärden, dels då det innebär ett tryggare boende för den enskilde men också för att hushållet i aktuella fall ska ha rätt till bostadsbidrag/bostadsersättning/etableringstillägg. Trots det kan förvaltningen inte vägra ekonomiskt bistånd till boendekostnad endast på grunden att andrahandskontraktet inte är godkänt av hyresvärden. Däremot uppmanas den enskilde i sådana fall att hitta ett annat boende.

När en invånare skulle haft rätt till bostadsbidrag vid ett godkänt andrahandskontrakt bör nämnden, efter rådrumstid, reducera biståndet med motsvarande summa som invånaren skulle haft rätt till i bostadsbidrag/bostadstillägg/etableringstillägg vid ett godkänt kontrakt.

Inneboende

Inneboende är den som har ett inneboendekontrakt och saknar hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren. För att det ska räknas som ett inneboende krävs också att bostadsinnehavaren själv bor kvar. Personer som delar bostad utan att ha ett inneboendekontrakt räknas inte som inneboende, se Delad bostad.

Inneboendehyra ska motsvara lägenhetsinnehavarens hyra för den del av bostaden som den inneboende disponerar och på så sätt följa reglerna i hyreslagen.

När den som söker bistånd är bostadsinnehavare och har en inneboende ska hyresdel på minst vad som motsvarar vad den inneboende disponerar av bostaden räknas som en inkomst. När arbetsmarknadsförvaltningen inte godkänner bostadsinnehavarens boendekostnad i sin helhet räknas ändå del av hyra för annan boende på den faktiska kostnaden, inte enbart den godkända.

Delad bostad

När en person bor hos bostadsinnehavaren utan att ha inneboendekontrakt och saknar eller har begränsad hushållsgemenskap med den andre betraktas det som en delad bostad och de faktiska kostnaderna delas.

Hushållsgemenskap

När en person lever i hushållsgemenskap (utan att vara gift eller sambo med andra boende) är utgångspunkten boendekostnad enligt så kallad andelsberäkning: varje rum motsvarar 2 andelar och kök motsvarar 1 andel (3 rum och kök är alltså 7 andelar). Om en person disponerar ett rum motsvarar det 2 andelar av totala antalet andelar för bostaden. Det innebär att boendekostnad kan godkännas med 2 delar av totala boendekostnaden delad på totala antalet andelar. I hushåll som består av flera familjekonstellationer kan det vara mer rimligt att beräkna hyra efter antal boende eller antal familjer.

När en ung person bor kvar hos sina föräldrar ska hyresandel bara godkännas om föräldrarna har en högre boendekostnad på grund av att barnet bor kvar än de annars skulle haft, eller om det vuxna barnet tidigare betalt hemma. Del av boendekostnader för den unge kan också godkännas om föräldrarna har ekonomiskt bistånd eller skulle bli i behov av ekonomiskt bistånd utan hyresdel från ungdomen. När förälder går miste om ersättning från Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten, på grund av att ett vuxet barn bor där, så är det den förlorade summan som är en skälighetsboendekostnad. I de fall ungdomen bor hos föräldrar med egen fastighet och andelshyra ska godkännas så räknas den fram utifrån eventuella driftskostnader.

När den som söker bistånd är bostadsinnehavare och har en släkting (exempelvis vuxet barn) boende hos sig ska hyresandel räknas med i beräkningen. När arbetsmarknadsförvaltningen inte godkänner bostadsinnehavarens boendekostnad i

sin helhet räknas ändå andelshyra för annan boende på den faktiska kostnaden, inte den godkända.

Skälig kostnad för boende

Boendekostnaden är den enskilt största utgiftsposten för ett hushåll. Det är därför viktigt att boendekostnaden ligger på en nivå som ger förutsättningar för egen försörjning. Bedömning av vad som är en skälig boendekostnad ska göras utifrån hur låginkomsttagare vanligtvis har råd att bo. Det innebär att barn behöver dela rum med varandra. Boendekostnaden ska kunna bekostas av de vuxna i hushållet, med en låg inkomst, när de blir självförsörjande.

Utgångspunkt för bedömningen av vad som är skäligt ska vara den så kallade högsta godtagbara boendekostnaden. Summorna är satta utifrån Försäkringskassans genomsnittsnivåer och ligger i nivå med vad en låginkomsttagare vanligtvis har råd med. Högsta godtagbara boendekostnad tillförsäkrar den enskilde en skälig levnadsnivå. Belopp för högsta godtagbara boendekostnad finns i dokumentet Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd och uppdateras vid varje årsskifte.

Umgängesbarn, vuxna kvarboende barn och andra inneboende påverkar vilken nivå av högsta godtagbara boendekostnad som är tillämplig. I dessa fall ska en helhetsbedömning göras utifrån hushållets sammansättning och omfattning av umgänge. Om två vuxna (som varken är sambo eller gifta) är bosatta i samma bostad används nivån för högsta godtagbara boendekostnad för 2 vuxna och 1 barn, utifrån att det finns behov av två sovrum.

Boendekostnaden kan, utöver hyra, även omfatta kostnad för till exempel uppvärmning, vatten och drift. Vid egen bostadsrätt eller fastighet kan räntekostnader för bolån också godkännas som boendekostnad. Räntekostnader för bolån behöver vara invånarens egna för att de ska godkännas som boendekostnad. Observera att bolån inte ska blandas ihop med lån som tagits med bostaden som pant (för annat ändamål än köp av bostad). Räntekostnader för sådana lån kan godkännas om ändamål med lånet varit nödvändiga förbättringar i bostaden. Amortering är ingen godtagbar kostnad.

Extra kostnader för tillval i lägenhet (till exempel tvättmaskin eller inglasad balkong) godkänns endast om kostnaderna funnits vid inflyttning, inte om invånaren själv gjort tillvalet och därmed fördyrat sin boendekostnad. Kostnad för parkeringsplats, garage eller liknande godtas inte.

Höja boendekostnaderna

Den som har ekonomiskt bistånd har vanligtvis inte rätt att fördyra sina boendekostnader, även om den höjda boendekostnaden ligger under högsta godtagbara. Höjning av kostnaden ska endast godkännas om flytten bedöms vara nödvändig för att den enskilde ska ha en skälig levnadsnivå.

I de fall en person flyttar till dyrare boende utan att arbetsmarknadsförvaltningen godkänt detta ska belopp motsvarande höjningen av hyran avslås, så länge omständigheterna är desamma och inga särskilda skäl framkommer. Om invånaren

får bostadsbidrag eller bostadstillägg för sitt nya boende ska hela ersättningen medräknas som inkomst.

Sänka boendekostnaderna

Om den sammanlagda boendekostnaden (hyra, uppvärmning, vatten, andra driftskostnader) överstiger högsta godtagbara boendekostnad och invånaren förväntas behöva ekonomiskt bistånd i mer än tre månader, ska arbetsmarknadsförvaltningen ta ställning till om krav ska ställas på bostadsbyte. Denna bedömning ska göras utifrån resonemangen i Socialstyrelsens *Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten*. I de fall där det framgår att personen kan komma att behöva ekonomiskt bistånd i mer än tre månader ska bedömning kring eventuellt krav på bostadsbyte göras direkt.

Arbetsmarknadsförvaltningen ska, om bedömning görs att det finns skäl att kräva bostadsbyte, besluta om att invånaren får fyra månader på sig att hitta annat, billigare boende (så kallat skäligt rådrum). Under tiden godkänns den faktiska boendekostnaden. Tiden kan förlängas endast om det står helt klart att invånaren gör allt den kan för att hitta billigare bostad. Om tiden för skäligt rådrum inte förlängs godkänns endast högsta godtagbara boendekostnad.

I de fall hushåll med dyr hyra har ett kontrakt genom fastighetsförvaltningen ställs inte krav på bostadsbyte på samma sätt som i andra ärenden. Om det finns ett aktuellt boendeärende på arbetsmarknadsförvaltningen eller socialförvaltningen sköts allt arbete kring boende av boendehandläggaren/SOF-handläggaren. I andra fall kan krav ställas på att den enskilde undersöker om fastighetsförvaltningen kan vara behjälplig med en billigare bostad.

Det finns även andra aspekter än kostnaden som behöver vägas in i bedömningen kring om ett beslut om skäligt rådrum ska fattas, se Socialstyrelsens *Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten*. Exempel på skäl som där tas upp som talar mot krav på bostadsbyte är om nuvarande bostad är anpassad till en boendes funktionsnedsättning, om det finns risk för negativa sociala konsekvenser vid flytt (till exempel utifrån ett barnrättsperspektiv) och om invånare med exempelvis funktionsnedsättning, har ett särskild stort behov av kontinuitet i det sociala nätverket eller den fysiska miljön som hänger samman med boendet.

Om arbetsmarknadsförvaltningen redan från början gör bedömningen att en person saknar förmåga att söka billigare boende eller att byta bostad ska inget bostadsbyte krävas.

Invånare med boendekostnad som överstiger högsta godtagbara ska alltid få information om detta, även om inte något beslut om skäligt rådrum fattas. Familjer med barn i gymnasieålder ska även få information om att nivån för högsta godtagbara boendekostnad ser olika ut beroende på hur många barn som bor hemma så att de kan ta eget ansvar för att planera för att anpassa boendekostnaden när antalet hushållsmedlemmar minskar.

Det händer att antalet personer i bostaden ändras under pågående rådrumstid. Framförallt inträffar detta när barn flyttar hemifrån. Det är viktigt att familjen redan från början när rådrum sätts informeras om att den boendekostnad som kommer godkännas efter rådrumstiden följer antalet hushållsmedlemmar (bland annat ska informationsbrev skickas ut). Det är den enskildes ansvar att anpassa sina boendekostnader till vad som är nödvändigt utifrån antal personer. Om invånaren inte gjort det den kan för att hitta billigare boende under rådrumstiden godkänns endast högsta godtagbara boendekostnad för den hushållsstorlek som föreligger.

Om en invånare redan haft skäligt rådrum, inte bedömts göra det den kan för att hitta billigare boende och godkänd hyra sänkts till högsta godtagbara så sätts inget nytt rådrum när barn flyttar. Det är en del i den enskildes ansvar att planera för sin ekonomi.

I vissa situationer ska boendekostnaden ifrågasättas direkt, utan att invånaren ges skäligt rådrum. Det kan röra sig om exempelvis begärda andrahandshyror som inte följer reglerna i jordabalken, kontrakt som saknar viktig information, som upplevs oseriösa eller vid frågetecken kring folkbokföring. Det kan också finnas grund för att avslå oskäligt hög boendekostnad, utan föregående skäligt rådrum, i de fall invånaren sedan tidigare känner till högsta godtagbara boendekostnad, inte planerat för att anpassa sina utgifter inför en känd inkomstsänkning eller i övrigt bedöms ha haft förutsättningar för att planera boende till en skälig hyra.

Depositionshyra

Grunden är att depositionshyror inte beviljas och bedömningar av bistånd till depositionshyror ska vara restriktiva. Ekonomiskt bistånd kan i undantagsfall beviljas för depositionshyra om det är nödvändigt för att en person ska uppnå skälig levnadsnivå. I Helsingborgs stad finns ett väl utbyggt bostadssocialt program för större, etablerade hyresvärdar, och detta ska inte ersättas eller sättas i obalans genom att kommunen i större utsträckning beviljar bistånd till depositionshyror.

Följande aspekter ska vägas in i bedömningen:

- Bostaden ska vara en förutsättning för att invånaren ska uppnå skälig levnadsnivå. Uppnås skälig levnadsnivå redan genom befintligt boende (andrahandsboende, inneboende eller liknande) ska bistånd till depositionshyra inte beviljas även om det sökta boendet är mer långsiktigt eller önskat av invånaren.
- Invånaren ska bedömas ha inga, eller mycket små, möjligheter att få bostad utan depositionshyra, exempelvis på grund av skulder eller betalningsanmärkningar.
- Det ska finnas en etablerad boendeproblematik som över tid inte kunnat lösas.
- Kontraktet (förstahand/andrahand/inneboende) bör vara hos mindre uthyrare som inte lämnar lägenheter till bostadssociala programmet.
- Särskild hänsyn kan behöva tas i ärenden som rör brottsoffer och utifrån barnrättsperspektiv.
- Andrahandskontrakt ska vara godkända av hyresvärd/fastighetsägare/bostadsrättsförening.

- Månadshyran för andrahands- och inneboenden ska vara satta utifrån reglerna i jordabalken (hyreslagen).

5.2.2 Hushållsel

Arbetsmarknadsförvaltningen godkänner skäligen kostnader för hushållsel utifrån en normalförbrukning, som ligger mellan ca 2000 kWh/år för en liten lägenhet (1-2 rum) och upp till ca 5000 kWh/år för en stor lägenhet/villa. Om flera personer bor i bostaden (som inte ingår i hushållet) ska kostnaden delas på antal personer. Vid bedömning av vad som är en rimlig förbrukning av hushållsel, utifrån hushållets storlek, utgår nämnden från riktvärden, se *Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd*.

Kostnad för uppvärmning ingår inte i hushållsel utan är en del av boendekostnaden.

Vid orimligt hög eller låg elförbrukning ska arbetsmarknadsförvaltningen utreda vad det beror på. Detta i syfte att dels bedöma om kostnaden är skälig, dels försöka klarlägga om antalet personer som bor i lägenheten överensstämmer med vad som uppgivits i ansökan och på hyreskontraktet.

5.2.3 Hemförsäkring

Vid beräkning av ekonomiskt bistånd godkänns skälig kostnad för hemförsäkring, enligt belopp i *Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd*. För de som har annan boendeform än hyresrätt kan arbetsmarknadsförvaltningen behöva göra en individuell bedömning kring kostnaden. Det är invånarens ansvar att hitta en så låg kostnad som möjligt.

Bistånd till hemförsäkring godkänns som regel månadsvis i beräkningen. Kostnaden för en längre period kan godkännas vid första ansökningstillfället, om det inte går att ändra premieperioden. Invånaren ska därefter se över om det går att ändra till månadsvisa fakturor från försäkringsbolaget. Om det inte är möjligt för invånaren att ha månadsvis premie, får bedömning göras utifrån längre premieperiod.

Bistånd beviljas inte till allrisk eller andra tilläggförsäkringar.

Ekonomiskt bistånd till kostnad för självrisk kan godkännas i de fall försäkringen täcker ett behov som bedöms ingå i skälig levnadsnivå. Det gäller inte om kostnaden uppstått på grund av invånarens egen oaktsamhet.

5.2.4 Arbetsresor

För övriga reskostnader se under *Livsöring i övrigt*.

Begreppet arbetsresor omfattar resor till och från arbete, praktikplats, skola, jobsökaktiviteter eller liknande. Arbetsmarknadsförvaltningen godkänner kostnader för resor som överstiger gång- och cykelavstånd (mer än 5 km). Annan bedömning kan göras för den som på grund av medicinska skäl inte kan cykla eller gå, detta ska styrkas med sjukintyg. Kostnad som godkänns är vanligtvis periodkort för kollektivtrafiken.

Vid deltagande i åtgärd via Arbetsförmedlingen ska alltid möjligheten att få ersättning för resorna därifrån undersökas. Resa till anställningsintervju på annan ort söks i första hand på Arbetsförmedlingen som kan bevilja resekostnad vid intervju om vissa förutsättningar är uppfyllda (exempelvis måste annonsen för arbetet finnas på Eures hemsida eller i platsbanken eller motsvarande och personen måste alltid söka innan avresan). Om Arbetsförmedlingen inte beviljar ersättning för resan kan personen söka ekonomiskt bistånd. Arbetsmarknadssekreteraren ska då bekräfta att resan är ett led i planeringen.

Om egen bil är det enda sättet att ta sig till och från arbetet, beroende av avstånd, arbetstiden och/eller bristande allmänna kommunikationer kan kostnad godkännas till bilersättning motsvarande skatteverkets skattefria bilersättning, 25 kr/mil. Drivmedel och förslitning, såsom däck och reparationer, ersätts inte särskilt, utan ingår i milersättningen. Bistånd kan däremot beviljas för skatt, trafikförsäkring och besiktning i dessa särskilda fall.

5.2.5 Medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa

Arbetsmarknadsförvaltningen godkänner kostnad för fackförenings- och a-kasseavgift med det belopp som gäller för den organisation och a-kassa som invånaren är ansluten till. Invånaren ska emellertid undersöka möjligheten till helt eller delvis nedsatt avgift.

Kostnader för fackförenings- och a-kasseavgift kan ifrågasättas i de fall invånaren står utanför arbetsmarknaden och inte, inom överskådlig tid, bedöms bli aktuell för arbetsmarknaden igen (vid bl.a. pension eller sjukersättning).

Rätten till ekonomiskt bistånd till kostnader för a-kasseavgift kan undantagsvis ifrågasättas även i de fall invånaren under lång tid stått utanför arbetsmarknaden, inte har möjlighet att få ersättning från a-kassan och där krav på att stå till arbetsmarknadens förfogande inte ställs.

5.3 Livsföring i övrigt

Allt som en person kan behöva för att uppnå skälig levnadsnivå, som inte omfattas av försörjningsstödet, ingår i det som kallas *livsföring i övrigt*. Oftast handlar det om behov som är av mer tillfällig art.

I den individuella prövningen av bistånd till livsföring i övrigt ska vägas in:

- Behöver invånaren den sökta posten för att uppnå en skälig levnadsnivå?
- Har en låginkomsttagare råd med det?
- Kan behovet tillgodoses på annat sätt eller till en lägre kostnad?
- Beräknas personen bli självförsörjande inom kort och kunna tillgodose behovet på annat sätt inom rimlig tid eller har personen nyligen varit självförsörjande och då kunnat prioritera kostnaden?
- Ska ett barnrättsperspektiv beaktas?

Arbetsmarknadsförvaltningen måste alltid göra en individuell bedömning utifrån den person som ansöker om ekonomiskt bistånd till livsföring i övrigt, även om förvaltningen har en generell hållning.

Nedan beskrivs vanligt förekommande poster inom livsföring i övrigt och grunder för bedömning. Vad som anses vara en skälig kostnad finns i *Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd*.

5.3.1 Avgifter för kommunal service, juridisk hjälp, m.m.

Kommunala avgifter

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till avgifter för kommunal service som invånaren har behov av för att uppnå en skälig levnadsnivå. Det är invånarens ansvar att lämna korrekta inkomstuppgifter till kommunen och innan bistånd beviljas till en sådan avgift (exempelvis barnomsorg, hemtjänst) ska invånaren ha undersökt möjligheten till nedsättning av avgiften.

Barnomsorgsavgiften är baserad på inkomsten hos den förälder där barnet är folkbokfört. En förutsättning för att utgiften ska vara godtagbar är att fakturan står i den förälderns namn som gör ansökan om ekonomiskt bistånd - vilket förutsätter att barnet är folkbokfört hos denna förälder.

Avgifter för juridisk hjälp

För rättsskydd via hemförsäkring och rättshjälp via Rättshjälpsmyndigheten får den enskilde betala självrisk respektive rättshjälpsavgift. Rätten till rättsskydd prövas alltid innan man prövar rätten till rättshjälp. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till rättshjälpsavgift efter beslut från Rättshjälpsmyndigheten. Detsamma gäller rådgivningssamtal med juridiskt ombud som är en förutsättning för att man ska kunna få rättshjälp, i de fall det gäller familjerättsliga ärenden eller i tvister som rör boende.

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till självrisk avseende rättsskydd i de fall det gäller familjerättsliga ärenden eller i tvister som rör boende.

Som regel beviljas inte bistånd till kostnader för juridisk hjälp i övrigt. Individuella undantag kan göras om den enskilde har behov av sådan hjälp men inte har rättsskydd/rättshjälp och det rör sig om vissa familjerättsliga ärenden eller i tvister som rör boende. Synnerliga skäl ska föreligga för bistånd till rena advokatkostnader.

Avgift för identitetshandling

Ekonomiskt bistånd till avgift vid anskaffande av ID-kort/körkort eller pass kan beviljas om invånaren bedöms vara i behov av legitimation. Det finns inte en åldersgräns för när någon behöver en legitimation utan en individuell bedömning ska göras utifrån behovet. Den som beviljats bistånd till legitimation bör ha behovet tillgodosett under fem år därefter.

Bistånd till pass beviljas inte till den som har annan giltig legitimation.

Avgift för banktjänster

Kostnader för bankkort, betaltjänster och övrigt som har med bankkonton att göra omfattas inte av riksnormen utan måste prövas individuellt. Utgångspunkten är att det för en skälig levnadsnivå behövs konto, bankkort, bank-id och möjlighet att betala räkningar.

Avgift för bostadsförmedling

Ekonomiskt bistånd till avgift för bostadsförmedling kan beviljas för den som saknar bostad eller behöver byta bostad.

Avgift vid ansökan om skilsmässa

Som regel beviljas inte bistånd till kostnader för ansökan om skilsmässa. Undantag kan göras om invånaren ansöker om skilsmässa för att komma ifrån ett destruktivt förhållande. Det ska framgå att den sökande inte uppnår en skälig levnadsnivå om inte avgiften betalas in.

Avgift vid ansökan om förlängt uppehållstillstånd eller medborgarskap

Migrationsverket tar ut en avgift för ansökan om uppehållstillstånd av personer som söker förlängt uppehållstillstånd och saknar asylskäl eller humanitära skäl. Dessa personer är inte förhindrade att vistas i sitt hemland och i enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer beviljas inte kostnaden. Undantag görs när uppehållstillståndet behövs för att en familj skall kunna hålla samman.

En person som ansöker hos Migrationsverket om att bli svensk medborgare måste betala en avgift. Ekonomiskt bistånd beviljas vanligtvis inte till denna avgift, då svenskt medborgarskap inte är nödvändigt för en skälig levnadsnivå.

Avgift för läkarintyg/läkarutlåtande

Intyg för sjukskrivning ingår i patientavgiften för läkarbesök.

Intyg för ansökan om god man: Bistånd kan beviljas vid bedömning att den enskilde behöver en god man eller förvaltare för att uppnå skälig levnadsnivå.

Läkarutlåtande om hälsotillstånd (LOH) används vid ansökan om sjukersättning/aktivitetsersättning. Det kostar inget om det begärs av Försäkringskassan eller av patienten, om läkaren bedömer att det finns grund för sjukersättning/aktivitetsersättning. Däremot kostar läkarbesöket som ligger till grund för intyget. Denna kostnad ingår i högkostnadsskyddet och medräknas som godkänd utgift.

Övriga avgifter

Bistånd beviljas inte till kostnad för medlemskap i Hyresgästföreningen eller andra intresseföreningar.

Bistånd beviljas inte till påminnelse- och inkassoavgifter. Undantag kan göras i samband med beviljande av bistånd till hyresskuld eller vid avstängning av el.

Bistånd beviljas inte till avgifter för uteblivna besök exempelvis inom vården eller hos tandläkare.

5.3.2 Begravningskostnader

Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångarna i dödsboet efter den avlidne. Kostnader för begravning går generellt före alla andra av dödsboets kostnader som till exempel obetald hyra, el eller telefon. Rätten till bistånd bedöms utifrån dödsboets ekonomiska situation och inte dödsbodelägarnas. Undantag är dock om det finns någon försörjningsskyldig för den avlidne, till exempel föräldrar och efterlevande maka. De har då ett ansvar att efter förmåga bekosta begravningen för ett barn eller maka/make/sambo om det inte finns tillräckliga tillgångar i dödsboet. Även andra dödsbodelägare kan i vissa fall bli ansvariga för att bekosta en begravning. Detta gäller till exempel när den avlidne gett bort betydande belopp till dödsbodelägaren kort tid före sin bortgång.

Om dödsboet saknar tillgångar helt eller delvis, bör arbetsmarknadsförvaltningen ge ekonomiskt bistånd som möjliggör en värdig begravning. Hänsyn bör tas till allmänt vedertagna begravningstraditioner, olika religiösa och etniska gruppers önskemål om hur en begravning ska ordnas. Sker begravning utomlands bör bistånd för begravningen motsvara kostnaden för begravning i Sverige. Merkostnader för längre transporter inom Sverige och kostnader för transporter till eller från Sverige beviljas inte, då det inte anses som nödvändigt för att den avlidne ska tillförsäkras en värdig begravning.

Det kan bli aktuellt att bevilja bistånd till kostnader som inte täcks av den statliga begravningsavgiften, exempelvis kostnader för kista eller urna, transport till begravningsplats och gravsten med inskription. Ekonomiskt bistånd till begravningskostnader beviljas med högst ett halvt basbelopp. Då det i efterhand kan utbetalas till exempel ersättningar från försäkringar eller överskjutande skatt som kan täcka begravningskostnaderna helt eller delvis, kan arbetsmarknadsförvaltningen ge ekonomiskt bistånd mot återkrav enligt 9 kap. 2 § socialtjänstlagen.

5.3.3 Flyttkostnader

Flyttkostnader kan godkännas om flytten sker i samråd med arbetsmarknadsförvaltningen och har bedömts uppfylla något av nedanstående kriterier:

- Flytten är nödvändig för att invånaren ska uppnå en skälig levnadsnivå.
- Invånaren behöver byta bostadsort på grund av arbete eller studier och kommer därmed bli självförsörjande.
- Det finnas starka sociala skäl för flytten, till exempel uppbrott från en relation där det förekommer våld.
- Arbetsmarknadsförvaltningen har ställt krav på invånaren att byta till en billigare bostad för att vara berättigad till ekonomiskt bistånd.

Flyttkostnader ska som regel ha godkänts innan flytten. Kostnaden som godkänns ska i första hand motsvara lägsta kostnad för hyra av bil/släp och drivmedel. Bistånd till kostnad för flyttfirma godkänns endast i undantagsfall om invånaren på grund av

sjukdom inte klarar att flytta på egen hand och saknar privat nätverk som kan hjälpa till. Vid anlitan­de av flyttfirma bör minst två offerter begäras in.

Arbetsmarknadsförvaltningen godkänner inte några flyttkostnader om invånaren flyttar till annan bostad och/eller annan ort utan att det är nödvändigt och flytten innebär att planering avbryts eller är olämplig av andra skäl.

Invånaren ansvarar själv för att i möjligaste mån planera för flytten så att dubbla boendekostnader undviks. Arbetsmarknadsförvaltningen godkänner dubbla boendekostnader endast i undantagsfall, om det finns särskilda skäl. Exempel på särskilda skäl är att flytten sker med anledning av att förvaltningen krävt bostadsbyte för att invånaren ska få en lägre boendekostnad eller invånaren behöver flytta på grund av hot eller våld.

5.3.4 Glasögon

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till skäligen kostnader för glasögon, se *Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd*. Behovet måste styrkas av legitimerad optiker. Arbetsmarknadsförvaltningen beviljar vanligtvis inte bistånd till nya glasögon om de glasögon man redan har är mindre än tre år gamla. Bistånd till nya glasögon godkänns dock endast om de befintliga inte är tillräckliga för att invånaren ska ha godtagbar syn, oavsett hur gamla de befintliga glasögonen är. Det måste framgå av ett underlag från optiker att det finns behov av byte av glasögon.

Bistånd till läsglasögon för vanlig åldersrelaterad synned­setning godkänns inte eftersom kostnaden ska kunna täckas av riksnormen. Undantag kan göras efter individuell prövning om särskilda skäl föreligger och har styrkts av legitimerad optiker.

Kostnad för olika tillägg som exempelvis antireflexbehandling eller tonade glas godkänns som regel inte. Detsamma gäller för kontaktlinser. Undantag kan göras om behov styrks av läkare och det inte finns andra alternativ.

Bistånd beviljas inte om invånaren har tappat eller slagit sönder glasögonen, med hänvisning till det egna ansvaret.

Vanligtvis beviljas inte bistånd till glasögon till barn. Barn och unga upp till och med 19 år får bidrag för glasögon av regionen. Många optiker tillhandahåller glasögon för barn som inte kostar mer än vad regionens bidrag uppgår till och som regel tillgodoses barns behov av glasögon därför genom regionens bidrag. Om barnet har ett särskilt behov, som inte täcks av regionens bidrag, kan bistånd beviljas till den kostnad som överstiger.

Kostnad för synundersökning godkänns som en utgift i de fall bedömning gjorts att det kan finnas behov av bistånd till glasögon. Kostnad för synundersökning kan beviljas även för barn, även om glasögonen i sig är gratis.

5.3.5 Hemutrustning

Bistånd till hemutrustning prövas individuellt utifrån invånarens behov och utifrån eventuella möjligheter att avvakta införskaffande av utrustningen tills hen blir självförsörjande. Invånare har ett ansvar att se över möjligheten att exempelvis låna eller få hemutrustning från sitt sociala nätverk. Utgångspunkten är att invånaren kan handla begagnad hemutrustning.

Vid utredningen ska en bedömning göras om det behövs ett hembesök för att förvaltningen ska ha tillräckligt underlag för beslut.

Bistånd till komplett hemutrustning beviljas restriktivt och endast när det finns särskilda skäl för att invånaren saknar all hemutrustning. Exempel kan vara när invånare har behövt byta bostad med kort varsel till följd av att hen har varit utsatt för våld i en nära relation.

I beloppet för hel hemutrustning ingår det som behövs för att möblera bostaden för en skälig levnadsnivå (t.ex. köksmöbler, köksutrustning, soffa, soffbord, lampor, städutrustning, gardiner, mattor och handdukar). Summan ska också kunna täcka behovet av transport. Säng med sängutrustning beviljas utöver beloppet för hel hemutrustning.

Om det finns umgängesbarn kan arbetsmarknadsförvaltningen även godkänna sängar och sängutrustning till dem.

Se Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd.

TV, dator och smartphone

Arbetsmarknadsförvaltningen kan godkänna kostnad för hemelektronik som är nödvändig för att invånaren ska kunna kommunicera och ta del av information. Det betraktas som regel vara nödvändigt för en skälig levnadsnivå att ha tillgång till TV och internet i hemmet. Arbetsmarknadsförvaltningen behöver göra en samlad bedömning utifrån invånarens individuella behov vad gäller bistånd till TV, dator, smartphone och liknande. Om invånaren har en smartphone kan i många fall övriga behov av dator/internet tillgodoses genom tillgång till offentliga datorer på exempelvis arbetsmarknadsförvaltningen, Arbetsförmedlingen eller biblioteket.

Om skolungdom finns i hushållet ska det utredas om det finns tillgång till dator eller dylikt via skolan.

Se Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd.

5.3.6 Hälso- och sjukvård

Vårdavgifter

Vid beräkning av ekonomiskt bistånd godkänns kostnader för hälso- och sjukvård som omfattas av högkostnadsskyddet. Det gäller exempelvis patientavgifter för besök inom öppenvården eller för sjukhusvistelse. Förvaltningen beviljar maximalt det belopp som motsvarar egenavgiften i högkostnadsskyddet. Kostnad för uteblivet besök ersätts inte.

Vårdavgift vid slutenvård är en godtagbar utgift de första fem dagarna. Därefter täcks vårdavgiften av riksnormen. Det gäller vid alla typer av sjukvård, även rättspsykiatrisk vård.

Kostnader för fotvård som vårdgivaren anser vara sjukvård ingår i högkostnadsskyddet. Annan fotvård räknas som friskvård och faller utanför skyddet. Skäliga kostnader för friskvård ingår dock redan i riksnormen och därför godkänner arbetsmarknadsförvaltningen kostnaden endast om den omfattas av högkostnadsskyddet.

Läkemedel

Vid beräkning av ekonomiskt bistånd godkänns kostnader för läkemedel som omfattas av högkostnadsskyddet. Förvaltningen beviljar maximalt det belopp som motsvarar egenavgiften i högkostnadsskyddet.

Bistånd till läkemedel som inte ingår i högkostnadsskyddet beviljas endast vid särskilda skäl, vilket ska kunna styrkas av läkare eller annan behörig hälso- och sjukvårdspersonal.

Medicinska hjälpmedel

Det kan finnas skäl att bevilja ekonomiskt bistånd till vissa kostnader för hjälpmedel då allt inte omfattas av högkostnadsskyddet. Vid beräkning av ekonomiskt bistånd godkänns vanligtvis egenavgiften för läkarföreskrivna hjälpmedel och förbrukningsmaterial om behovet inte kan tillgodoses via regionen eller Försäkringskassan. Vad gäller hörapparat tillkommer avgift för utprovning och kostnader för batterier, utöver kostnaden för egenavgiften. Arbetsmarknadsförvaltningen kan godkänna dessa kostnader då de behövs för att invånaren ska ha en skälig levnadsnivå och inte ingår i riksnormen.

Bistånd beviljas inte till ortopediska skor. Riksnormen tillgodoser behovet, då posten skor och kläder ingår där. Det kan dock finnas skäl att godkänna kostnaden för ortopediska inlägg, eftersom dessa ska användas i befintliga skor, och alltså är en extra kostnad som tillkommer. Det ska finnas medicinskt underlag för att kostnaden ska godkännas.

Sjukresor och resor för att hämta ut läkemedel

Se vidare under Livsföring i övrigt – *Reskostnader utöver arbetsresor.*

5.3.7 Internet och bredband

Internetuppkoppling i hemmet behövs som regel för en skälig levnadsnivå och belopp för kostnaden kan godkännas enligt *Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd.* Internetkostnad kan vara exempelvis abonnemang på bredband, mobilt bredband eller mobilsurf. Kostnaden godkänns i beräkningen per månad och hushåll. För invånare som delar hushåll godkänns motsvarande del av internetkostnaden. Detsamma gäller inneboende, i de fall internetkostnaden inte ingår i hyran.

När invånaren har internetuppkoppling genom sitt telefonabonnemang där surf ingår godkänns kostnad upp till belopp enligt *Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd.*

5.3.8 Kurslitteratur

Ekonomiskt bistånd kan godkännas till kostnad för kurslitteratur om studierna är en del av planering med förvaltningen. Möjlighet att låna och köpa begagnat ska alltid undersökas först. För att arbetsmarknadsförvaltningen ska kunna utreda behovet behöver personen redovisa litteraturlista för utbildningen och uppgift om priset.

Se Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd.

5.3.9 Magasinering

Invånare som tillfälligt saknar egen bostad ska i första hand uttömma möjligheten att förvara sina tillhörigheter hos sitt sociala nätverk. Om behovet inte kan tillgodoses på det sättet och det bedöms skäligt med hänsyn till värdet på det som ska förvaras, kan arbetsmarknadsförvaltningen godkänna kostnad för magasinering för en begränsad period på tre månader, med möjlig förlängning upp till maximalt sex månader. Förutsättning är att boendesituationen förväntas kunna lösas under denna tid och att det som ska magasineras är möbler och annan utrustning som behövs till en framtida bostad. Kostnaden ska vara rimlig (*se Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd*) och får inte vida överstiga kostnaden för vad som kan beviljas i bistånd till hemutrustning enligt Helsingborgs stads riktlinjer.

5.3.10 Rekreation

Ekonomiskt bistånd till skäliga kostnader för rekreation kan beviljas om det finns särskilda skäl, exempelvis till koloni- eller lägervistelse (som ligger utanför skolverksamhet) för barn i familjer som långvarigt uppburit ekonomiskt bistånd.

5.3.11 Reskostnader utöver arbetsresor

Arbetsmarknadsförvaltningen godkänner faktisk kostnad för sjukresor, med billigaste färd sätt, upp till högkostnadsskyddet för sjukreseersättning från regionen inom en 12-månadersperiod. Om resan av godtagbara skäl inte kan genomföras med kollektivtrafik kan milersättning för bil beviljas enligt Region Skånes regler och nivåer för sjukresor. Om invånaren utan godtagbara skäl väljer att resa med bil istället för med kollektivtrafik kan inte en högre summa beviljas än vad kollektivtrafiken skulle kostat.

Arbetsmarknadsförvaltningen godkänner faktisk kostnad för färdtjänstresor upp till en summa som motsvarar ett periodkort/månad.

För andra nödvändiga resor, för exempelvis besök hos myndighet, till apotek för att hämta ut medicin, vårdgivare (inte sjukresor) eller umgängesresor godkänner arbetsmarknadsförvaltningen faktisk kostnad för resor som överstiger gång- och cykelavstånd (mer än 5 km) utifrån billigaste alternativet med kollektivtrafik. Annan bedömning kan göras för den som på grund av medicinska skäl inte kan cykla eller gå.

Arbetsmarknadsförvaltningen kan godkänna skäliga kostnader för att föräldrar och barn som bor på olika orter ska kunna träffas. Med annan ort kan även avses en ort utanför Sverige. Avgörande för vad som ses som skälig kostnad för resa och hur ofta bistånd kan godkännas för sådana kostnader ska bedömas utifrån vad en familj i

allmänhet har råd med. Vid bedömning ska även beaktas vad som har reglerats genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal om umgänge. Båda föräldrarna ska efter förmåga bidra till kostnaderna.

Om det är nödvändigt att göra umgängesresor med bil godkänns bilersättning med 25 kr/mil.

Förutom reskostnader kan även andra kostnader som är nödvändiga för att umgänget ska kunna komma till stånd ingå i biståndet, t.ex. kostnader för logi.

Busskort till barn beviljas vanligtvis inte. Det åligger skolan att ombesörja detta. Om det finns särskilda skäl kan det finnas anledning att bevilja busskort till barn efter en individuell bedömning. Barnfamiljer kan också beviljas bistånd till sommarbiljett om det finns särskilda skäl som exempelvis långvarigt biståndsberoende och social problematik.

Reskostnader med anledning av begravning kan beviljas motsvarande vad en låginkomsttagare har råd med och om det gäller en nära anhörig (make/maka eller motsvarande, föräldrar, barn, syskon, mor- och farföräldrar).

5.3.12 Sanering

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till kostnad för sanering av en bostad om särskilda skäl föreligger. Det kan exempelvis vara att bostaden måste saneras för att invånaren ska beviljas insatser som exempelvis hemtjänst eller boendestöd. Kostnaden ska godkännas i förväg och utgå från det billigaste alternativet.

5.3.12 Skulder

Huvudregeln är att bistånd inte beviljas till skulder. Undantag är om det är enda möjligheten för den enskilde att uppnå en skälig levnadsnivå och det får allvariga sociala konsekvenser om skulden inte betalas. Det gäller i första hand hyresskulder och elskulder. Vid utredningen ska en avvägning göras utifrån hur skulden uppstått, vad invånaren själv gjort för att lösa situationen, vilka möjligheter som finns för att lösa situationen på annat sätt än med ekonomiskt bistånd och hur läget ser ut framåt.

I vissa fall kan det behövas mer insatser än enbart att bevilja skulden. Det är viktigt att som en del i utredningen kring skulden även inkludera förebyggande arbete och titta på hur det ska undvikas att situationen uppstår på nytt. Det kan visa sig att orsaken till att skulden uppstått är svårigheter att hantera ekonomi på grund av sjukdom, missbruk, kognitiva svårigheter eller annat som hen kan behöva stöttning kring. Om invånaren har en arbetsmarknadssekreterare behövs samarbete kring personen så att rätt information och stöd kan ges. Det kan exempelvis bli aktuellt att arbeta för att invånaren ska ha god man.

Personer som har egna tillgångar eller inkomster, men av någon anledning saknar möjlighet att använda sig av dessa, kan beviljas bistånd till hyresskuld enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen med villkor om återbetalning.

Hyresskulder

När en invånare ansöker om bistånd till hyresskuld ska utredning göras kring följande:

- När och varför har skulden uppkommit?
- Hur såg invånarens ekonomiska förhållanden ut under den tiden skulden uppstod?
- Har personen vidtagit några åtgärder för att lösa situationen?
- Kan situationen avhjälpas på annat sätt genom exempelvis delbetalning/avbetalning?
- Är invånaren uppsagd eller är det beslutat om avhysning?
- Kommer betalning av skulden leda till att hen får bo kvar?
- Vilka kan konsekvenserna bli om skulden inte betalas?
- Finns det särskilda skäl att bevilja bistånd till hyresskuld, exempelvis om det finns barn som kan påverkas?
- Har bistånd beviljats till skulder tidigare?
- Hur kan det undvikas att situationen uppstår igen?

Elskulder

När en invånare ansöker om bistånd till elskuld ska utredning göras kring följande:

- När och varför har skulden uppkommit?
- Hur såg invånarens ekonomiska förhållanden ut under den tiden skulden uppstod?
- Har personen vidtagit några åtgärder för att lösa situationen?
- Kan situationen avhjälpas på annat sätt genom exempelvis delbetalning/avbetalning?
- Har elbolaget meddelat att elen riskerar att stängas av eller är elen redan avstängd?
- Vilka kan konsekvenserna bli om skulden inte betalas?
- Finns det särskilda skäl att bevilja bistånd till elskuld, exempelvis om det finns barn som kan påverkas?
- Har bistånd beviljats till skulder tidigare?
- Hur kan det undvikas att situationen uppstår igen?

Skulder till a-kassa och CSN

Arbetsmarknadsförvaltning kan bevilja bistånd till en skuld om det innebär att invånaren får igång en inkomst eller får en högre inkomst.

Arbetsmarknadsförvaltningen kan bevilja bistånd till betalning av skuld för a-kasseavgifter om det leder till att invånaren får rätt till a-kasseersättning igen. Detsamma gäller om en invånare som har löpande ekonomiskt bistånd får arbete och betalning av skulden innebär att hen kan behålla/återfå sitt medlemskap i a-kassan (och på så sätt undvika behov av ekonomiskt bistånd för sin försörjning vid eventuell kommande arbetslöshet).

Arbetsmarknadsförvaltningen kan bevilja en skuld till CSN om

- invånaren får igång studiemedel från CSN om skulden regleras,
- studierna är ett led i en planering med arbetsmarknadsförvaltningen, och
- skulden inte överstiger 5 000 kronor.

5.3.14 Spädbarnsutrustning

Spädbarnsutrustning kan beviljas efter individuell prövning. Hushållet har ett ansvar att se över möjligheten att låna eller återanvända nödvändig spädbarnsutrustning från sitt sociala nätverk. Det anses rimligt att hushållet handlar begagnad spädbarnsutrustning.

När invånaren inte har kunnat ordna spädbarnsutrustning på annat sätt kan arbetsmarknadsförvaltningen bevilja ett belopp för hel spädbarnsutrustning. Det gäller framförallt vid första barnets födelse. I beloppet ingår den utrustning som behövs för ett nyfött barn (till exempel barnvagn, säng, bärsele, skötbord och annan utrustning för barnets skötsel). Den beviljade summan betalas ut vid ett tillfälle, tidigast en månad innan barnet väntas födas.

Invånare som har barn sedan tidigare förutsätts i hög grad kunna återanvända utrustning. Om det ändå finns behov av kompletterande utrustning prövas ansökan utifrån det faktiska behovet och inte utifrån beloppet för hel spädbarnsutrustning. Bedömning ska göras om behov finns av hembesök för att utredning ska kunna göras.

Se Normer för beräkning av ekonomiskt bistånd

5.3.15 Tandvård

All tandvård ingår i det som benämns livsföring i övrigt och individuell bedömning behöver göras utifrån invånarens behov. Bedömningen ska i regel grunda sig på behandlande tandläkares val av åtgärd, och vad tandläkaren bedömer är nödvändig tandvård.

Arbetsmarknadsförvaltningen godkänner bara kostnader för behandlingar hos kliniker som har samma priser som Folktandvården eller lägre (undantag kan göras vid akut tandvård). Behandlingsförslag som inte ligger i nivå med, eller under, Folktandvårdens priser ska avslås och invånaren få möjlighet att göra en ny ansökan med behandlingsförslag från annan tandläkare. Endast en basundersökning kan godkännas per tandvårdsbehandling eftersom det är invånarens ansvar att söka tandvård hos tandläkare med priser som inte är för höga.

Akut tandvård

Akut tandvård är de behandlingar som behöver göras genast på grund av smärta, inflammation eller annat betydande obehag. Kostnad för akut tandvård är som regel en godtagbar utgift och det krävs ingen förhandsbedömning av behandlingen. Akut tandvård är en godtagbar utgift oavsett invånarens möjligheter till framtida självförsörjning, då det avser behandlingar som inte kan vänta.

Årlig kontroll/Frisktandvård

Kostnad för årlig kontroll hos tandläkare eller Frisktandvård hos Folk tandvården godkänns inte. Basundersökning och medföljande åtgärder godkänns endast i samband med att bedömning gjorts att invånaren kan ha rätt till bistånd för planerad tandvård, se nedan.

Planerad tandvård

Utöver akut tandvård godtas enbart kostnad för nödvändig tandvård, utifrån lägsta godtagbara standard. Nödvändig tandvård är behandlingar som måste göras men som kan planeras. Bedömning av vad som är godtagbar utgift ska göras utifrån behandlingsförslag från tandläkare.

Kostnad för planerad tandvård, inklusive undersökning, ska endast godkännas om det står klart att behovet uppstått plötsligt eller om de tidigare inkomsterna varit i nivå med försörjningsstödet. Därför krävs först en bedömning av dels invånarens tidigare möjligheter att bekosta tandvård och dels förutsättningarna för framtida självförsörjning. Vad gäller den som nyligen varit självförsörjande ska bedömning göras om behovet av tandvård hade kunnat tillgodoses innan personen blev aktuell för ekonomiskt bistånd. Om så är fallet kan ansökan avslås utifrån det egna ansvaret för att planera sin ekonomi. Den som är arbetssökande ska vanligtvis bedömas ha möjlighet att bli självförsörjande och där är utgångsläget att invånaren får avvakta tandvårdsbehandling till dess. Planerad tandvård godtas endast om invånaren bedöms sakna möjlighet att bli självförsörjande inom 6-12 månader.

Eftersom kostnad för tandvård endast ska godkännas om det finns ett behov, och det behovet inte har kunnat eller kommer kunna tillgodoses på annat sätt, godkänns inte kostnad för undersökning utan föregående utredning.

Utredning ska göras utifrån följande utgångspunkter:

- Finns det ett behov av tandvård utifrån personens beskrivning av situationen?
- Har personen nyligen varit självförsörjande och då kunnat bekosta tandvården?
- Bedöms personen sakna möjlighet att kunna bli självförsörjande och inom 6-12 månader bekosta tandvård med egna inkomster?
- Är personen i övrigt självförsörjande och kan själv inom rimlig tid (6-12 månader) bekosta tandvården?
- Omfattas den sökta tandvården av kriterierna för nödvändig tandvård?
- Kan behovet helt eller delvis tillgodoses på annat sätt eller till en lägre kostnad (exempelvis särskilt tandvårdsstöd)?
- Finns det några hinder för att personen ska kunna fullfölja tandvården (exempelvis pågående missbruk)?

Nödvändig tandvård är behandlingar som måste göras men som kan planeras. Exempel på behandling som brukar räknas som nödvändig är fyllning, rotfyllning, utdragning, behandling av sjukdom i tandköttet, tandhygienistbehandling, ersättning av förlorade framtänder och lösa proteser. Nödvändig tandvård är alltså:

- att förhindra värk, ömhet och inflammation

- att behandla och förebygga kariessjukdom
- att behandla och förebygga parodontal sjukdom (sjukdom i tandkötet)
- åtgärder för att kunna tugga tillräckligt bra
- ersättning av förlorade framtänder

Följande behandlingar betraktas inte som nödvändig tandvård och ska inte godkännas:

- estetisk tandvård
- tandblekning
- utbyte av fyllningar/kronor på grund av material eller av estetiska skäl
- porslinsinlägg och guldinlägg
- protetiska ersättningar i sidopartierna om tuggförmågan är godtagbar
- fast protetik i sidopartierna
- implantat

Kostnad för individuellt utprovad bettskena kan endast godkännas om det finns särskilt intyg som styrker att behovet inte kan tillgodoses genom vanlig bettskena från handeln.

Om patientkostnaden överstiger 10 % av prisbasbeloppet, eller om det kan finnas skäl att ifrågasätta föreslagna behandling, ska behandlingsförslaget bedömas av konsulttandläkare.

När planerad tandvård har förhandsprövats och godkänts innebär det att angiven kostnad, för den behandling som godkänts, medräknas som en godtagbar utgift. Utgiften beviljas sedan under förutsättning att personen i övrigt uppfyller kraven för att få ekonomiskt bistånd.

Ansökan om bistånd för tandvård som redan utförts (och som inte varit akut) kan inte avslås med hänvisning till att förhandsbedömning saknas. Bedömning får då göras utifrån det underlag som kommit in och om den planerade tandvården varit nödvändig eller inte

